

Vetőmag

*A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács
folyóirata*

XIV. évfolyam, 2007/4

**Felelős szerkesztő:
Hajtun György**

Az érdekérvényesítés kanyargós ösvényén

**Az elmúlt hónapokban nem állt meg az idő a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termékta-
nács életében sem. A tavaly ősszel megkezdődött tisztújítás óta szinte egymást követték a különféle szakmai események, rendezvények kiállítások, amelyeken a vetőmag szakma is reprezentatív módon képviseltette magát. S nem csupán idehaza, hanem az Európai Unióban is jó néhány tanácskozássra, szövetségi szintű találkozóra került sor, így nem csoda, hogy Ruthner Szabolcsnak, a VSZT ügyvezető igazgatójának szinte rangsorolnia kellett a történeteket.**

♦ *Igazgató úr, számomra úgy tűnik, hogy az elmúlt hónapokban az érdekképviseleti munka is új dimenziót kapott a szövetség életében.*

– Ez így igaz. Az elmúlt egy év a szövetség életében igen aktívan telt, hiszen a tavasz folyamán két közgyűlést és három termékpálya taggyűlést tartottunk, ami azért volt fontos, mert alapjaiban szerveztük újjá a szövetségi munkát. A cél egyértelműen az, hogy javítsunk az érdekképviseleti munka színvonalán, és megfelelően képviseljük a vetőmag szakmát. Az új struktúra kialakításakor az volt az első számú cél, hogy azok a hazai cégek képviselői jussanak szövetségi tisztségekhez, akik a mindennapi életben is meghatározó szerepet töltenek be. Hiszem, hogy ennek az elvárásnak sikerült megfelelnünk, hiszen ha megnézzük az elnökség, a szakmai szervezetek, a termékpálya bizottságok összetételét, akkor azt látjuk, hogy olyan emberek ülnek a vezetőségekben, akiknek a szakma egészére van rálátásuk.

♦ *Miért fontos ez?*

– Mint minden szövetségnek, nekünk is élnünk kell az önszerveződés lehetőségeivel. Ahhoz, hogy a szövetségen belül meghozott döntéseket valóban képviselhesük, ahhoz megfelelő gazdasági erőre is szükségünk van. Mit sem ér a döntés, ha azt nem tudjuk végrehajtani, megvalósítani. Az érdekképviseleti tevékenység arról is szól, hogy a szövetségi tagság gazdálkodási körülményeit könnyebbé tegyük annak ellenére, hogy a tagok egymás vetélytársai is a piacon. De vannak olyan kérdések, problémák, célok, ame-

lyek az ágazat egészére egyformán kihatnak. Ha pedig, a szövetségen belül mindenkit le tudunk ültetni egy asztalhoz, akkor a döntések is a kollektív bölcsesség talaján születnek.

♦ *Ez egyfajta kettősséget is hordoz a szövetség életében, mégpedig abból a szempontból, hogy miközben a piaci körülmények javításán dolgoznak, addig a szövetség nem szól bele a piaci folyamatokba. Így viszont az érdekérvényesítés szorul háttérbe...*

– Valóban létezik ez a kettősség, de még sincs ellentmondás. Szerintem éppen ez az a választóvonal, amit minden érdekképviseleti szervezetnek meg kell húznia, ugyanakkor jól kell a munkát végeznie. A mi esetünkben azzal, hogy erős cégek képviselői ülnek a döntéshozó helyeken, a kisebb cégek is jól járnak. Már csak azért is, mert a döntéshozóknak széles kitékintésű van a hazai és a világ szakmai folyamataira, így pontosan meg tudják fogalmazni azokat a kérdéseket, amelyek az ágazat egészét érintik, s ennek köszönhetően a kisebb cégek is részesülnek a kiharcolt előnyökből. Hogy jobban értsük egymást, ez a tipikus torta esete. Mi azért küzdünk, hogy ez a torta minél nagyobb, könnyebben emészthető, ízletesebb legyen. Az, hogy ki mekkora szeletet hasít ki a tortából, az a piaci verseny során dől el, s ebbe a versenybe a szövetség nem kíván beleavatkozni. Ez ugyanis nem a mi dolgunk.

♦ *Miben láthatóak még a megújulás jegyei?*

– Azért még a folyamat elején tartunk. A szervezeti változás a nyár végén zajlott, s ezt követően mindegyik bizottság meghatározta a munkatervét, megfogalmazták a prioritásokat.

♦ *Hallhatnánk ezekből a prioritásokból is?*

– Úgy látom, muszáj konkrétumokkal is előhozakodnom... Nagyon fontos a megfelelő jogszabályi környezet kialakítása. Nyilvánvaló, hogy nem csak a hazai, hanem az uniós jogszabályok alakítása is a feladatunk, hiszen – különösen a vetőmag ágazatnál igaz ez a megállapítás – a mi működésünket nagyon is befolyásolják ezek a jogi körülmények. Magyarországon ugyanis a vetőmag szakma jogszabályi harmonizációja évekként elelőtt megtörtént, így mondhatni, hogy a hazai vetőmagágazat szereplői az uniós normák szerint működnek és tevékenykednek. A szabályozások azonosak minden uniós tagországban, miként a határértékek, a szabványok, a fajtalisták is megegyeznek. De mint mindig, ez úttal is a részletekben bújik meg az ördög, ezért nem mindegy, hogyan ültetjük át az uniós jogszabályo-

kat a nemzeti szabályozásokba. Itt nagyon nagy szerepe van a szövetség munkájának, s az egyes szakmai szekcióknak. Nevezetesen, feladatunk, hogy az apró, de számunkra mégis jelentős dolgokat kiszűrjük és a hatóság a rendelet megalkotásakor vegye figyelembe a hazai igényeket, sajátosságokat. A másik fontos kérdés – s ez minden olyan szekcióban megfogalmazódott, ahol öntermékeny fajokkal dolgoznak – a nemesítői munka, a szellemi tulajdon védelme. E téren is sok a tennivalónk.

♦ *Mennyiben változott a munka abból a szempontból, hogy a hatóságoknál is jelentős szervezeti változások következtek be?*

– A vetőmag minősítés, fajta elismerés évszázados múltra tekint vissza Magyarországon. A szakemberek felkészültsége ennek megfelelő, de nyilván vannak olyan területek, ahol problémák vannak, ám ha a rendszer egészét nézem, és más országokéval összehasonlítom, akkor azt mondhatom, hogy a hatóság is jól dolgozik. Megbízható, pontos, korrekt munkát végeznek, s az átszervezés során sem sérültek azok a pontok, amelyek a mindennapi munkát meghatározták. Valójában elismeréssel adózhatunk a szakigazgatási munkatársaknak, mert egy szezon tapasztalatát összegezve mondhatjuk, hogy apróbb zökkenőkkel, de jelentős problémák nélkül zajlott az átállás.

♦ *Milyen gazdasági évet zárt ez a kis, de mégis meghatározó ágazat?*

– A vetőmag az élet – a minőségi élet – alapja. Az ágazat fajsúlyát tekintve mindig vitatkozhatunk azon, hogy fontos, meghatározó-e a vetőmag ágazat? Ha a hazai szereplők összességét nézzük, akkor valóban kicsi ágazatról beszélünk, de ha a nemzetközi szerepét nézzük, akkor jelentős helyet foglal el Európában a magyar vetőmagtermesztés, feldolgozás, előállítás, kereskedelem. Mi elsősorban input terméket állítunk elő. Azt azonban nem győzzük hangsúlyozni, hogy a tagjaink által megtermelt vetőmag nagy részét ugyanolyan gazdálkodó állítja elő, mint aki felhasználja. Azt is mondhatnám, hogy integráns része vagyunk a magyar mezőgazdaságnak, hiszen ugyanolyan gazdasági környezetben dolgozunk, mint a többi gazdálkodó. Ami az idei évet illeti, nekünk is ugyanolyan aszályos évünk volt, mint a gabonatermesztőknek, vagyis ugyanolyan gyenge termésünk volt, mint a másik két ágazatban, a kalászosoknál és a kukoricatermesztőkénél. S ez az árakban is éreztette hatását, hiszen a vetőmag előállító sem juthatott olcsóbban

az alapanyaghoz, mint más felhasználó. Aszályos éven vagyunk tehát túl, mégpedig kevés terméssel, miközben a kereslet növekedett a piacon. A vetőmag felújítás az elmúlt években visszaesett, lévén, hogy a gazdák saját előállítású vetőmagot használtak. Az idén azonban szembe-sültek a hiányhelyzettel. Az értékesítés jóval korábban megkezdődött, mint például tavaly, s helyi szinten egyes fajtákból bizony ellátási nehézségek, hiányhelyzet alakult ki. Dacára annak, hogy az előző évekhez képest lényegesen magasabb volt a kalászos (például őszi búza) vetőmag ára, nőtt a kereslet. Azt gondolom, hogy a helyére került az ár-érték arány, s az idei év rádöbbenette a gazdákat arra, hogy ha nem megfelelő a vetőmag forgalom, akkor a szakma folyamatosan összességben húzódik. Márpedig nem lehet egyik pillanatról a másikra visszaállítani a korábbi termelői kapacitást.

♦ *Nem jelzi-e a hiány azt, hogy azok a gazdák, akik korábban nem vásároltak vetőmagot, mert maguk állították elő, ismét vetőmagot vásároltak?*

– Nyilván ez is közrejátszott a hiány kialakulásában, de azt hiszem, hogy a vetőmag egyre inkább visszakapja a régi megbecsülését.

♦ *A klímaváltozás mennyire befolyásolja a fajtaválasztást?*

– A kalászos gabonánál használt fajták 70–80 százaléka hazai nemesítésű. Ezeket a fajtákat itt nemesítették, ehhez a klímához alkalmazkodnak, szárazság- és hidegtűrők. Az idei szezon extrém volt, ebből a fajtákra vonatkozó általánosságokat igen nehéz leszűrni. Az idehaza elismert fajták tehát jók, megfelelőek, s azokat a fajtákat keresik ma is, amelyek eddig vezették a listát.

♦ *A vetőmagtermesztő cégek hogyan élték meg ezt az extrém szezont?*

– A kalászosnál csak kicsit volt gyengébb az év, s viszonylag jó árak alakultak ki. A nehézséget az okozta, hogy a vetőmag cégek is a szabad piacról veszik a nyers termést, amelyből vetőmagot állítanak elő. Ezt ismét a termelőnek adja el, s a probléma az volt, hogy a viszonylag drágán megvett alapanyagot olyan áron adja el vetőmagként, ami még a vetőmagtermesztőnek is megéri. Valójában mindenkinek önmérsékletet kellett tanúsítania a piacon, s ez sikerült is. Azt mondhatom, hogy nem maradtak raktárkészletek. A kukoricánál annyiban más a helyzet, hogy a vetőmag előállító területek 80 százaléka öntözhető. Nagy értékről és nagy kockázatról van szó. A szélsőséges időjárás miatt az öntözött területekről is rosszabb termést hoztak le a vártnál. De a kevesebb termés és az árukukorica piacán kialakult magasabb árak miatt várhatóan a kukorica vetőmagért is többet kell majd fizetni.

♦ *Van-e, lesz-e elegendő vetőmag?*

– Nehéz kérdés. A kalászosoknál évek óta most már sajnos 30 százalékos a felújítás. Ez igazolt származású, minősített, fémezett vetőmag. A hazai cégek ennek megfelelően állítják be évről évre a termelésüket, mivel vetőmagot raktárra nem szabad termelni. Leépíteni valamit sokkal könnyebb, mint felépíteni. Mondom ezt azért, mert az elmúlt években sokan felhagytak a vetőmag előállítással, csökkent a kapacitás, mert ennyire volt kereslet. Ha nő az igény, akkor az előállítás is növekszik, bár mindenki óvatos.

♦ *Engedjen meg még egy kérdéskört. Említette, hogy a magyar vetőmag ágazat nemzetközi tekintélye nagy, s a szövetség tisztviselői kiváló szakemberek. Hogyan kamatozik ez az érdekvéviselési munkában?*

– Nem így közelíteném meg a kérdést. Az, hogy felkészült szakembereink vannak, arra jó, hogy több információ érkezik a szövetséghez. A nemzetközi szövetségekkel rendszeres a kapcsolatunk, s közösen fel tudunk lépni a jogszabályi háttér alakításában. Brüsszelben azért lobbizunk, hogy az uniós jogszabályok számunkra kedvező módon formálódjanak. Ehhez persze, a hazai lobbitevékenység is szükséges, hiszen a nemzeti szövetségek egyfajta híd szerepet töltenek be a brüsszeli bürokrácia és a nemzeti kormányok között. Ahhoz, hogy igazán hatékonyan működjön az érdekvéviselés, nemzetközileg is összehangolt akciókra van szükség. Napjainkban két nagy kérdés foglalkoztatja az európai vetőmag ágazatot. Az egyik: a növényvédő-, illetve a csávázószerke- enedélyezése. Az erre vonatkozó uniós direktívát felül kell vizsgálni. A szakma azért küzd, hogy minél inkább harmonizált engedélyezési szabályozás szülessen, s az egyes tagországban azonos feltételekkel forgalmazzák ezeket a szereket. A másik fontos cél, hogy a vetőmagra is legyen GMO határérték. Jelenleg nulla ez az érték, s ez nagy problémát okoz a szakmának. A műszerek érzékenységtől függ, hogy kimutatható-e a GMO, ami szennyezés útján kerül a vetőmagba. S ha kimutatható, akkor a forgalmazásban okoz nehézséget. Amit még elmondanék: a szövetség vezetése szeretne minél közvetlenebb kapcsolatot kialakítani a tagsággal, ezért rendezvények sokaságán veszünk részt, képviseljük magunkat. Legutóbb éppen a Bábolnai Nemzetközi Gazdanapokon voltunk jelen, s ott a tagjaink által készített kiadványokat, prospektusokat adtuk tovább az érdeklődőknek. Szakmai tanácsokat is adtunk, s a honlapunkat is megújítjuk, ami annyit jelent, hogy a tagjaink számára jelszavassá tett védelemmel adunk szövetségi információkat. S a Vetőmag újságban is naprakész információkat juttatunk el az olvasóinkhoz.

Hajtun György

Események

Elnökségi ülés

A VSZT 2007. évi harmadik elnökségi ülésének október 5-én Martonvásár adott otthont. Az ülés a napirendi pontok szerint haladt. A munkát az előzetesen megküldött információs anyagok nagymértékben segítették. A legfontosabb témák a következők voltak.

Biokontroll Együttműködési Megállapodás

Az öko-vetőmag forgalmazás élénkítése érdekében a VSZT a Biokontroll Kht. együttműködési megállapodás tervezet kidolgozásának részleteiről Kolop László a Forgalmazói Termékpálya elnöke tájékoztatta az Elnökséget.

EESNET 2008

A konferencia szervezése folyamatban van jelenleg a végleges helyszín kiválasztása folyik (várhatóan valahol vidéken). A konferencia témája „A vetőmagminősítési rendszer az EU-ban és az EESNET tagállamokban” címet fogja viselni, melynek keretében rá szeretnénk világítani azokra a vetőmag külkereskedelemben jelentkező mindennapi problémákra, ami a jelenlévő kereskedőket érinti.

Beszámoló a külföldi társ szervezetekkel kapcsolatos tevékenységekről

A Takács Géza (elnök) és Ruthner Szabolcs (titkárság) által elmondott beszámolókat az elnökség jóváhagyta. A részletes beszámolók az újság oldalain található.

Csávázott vetőmag göngyöleg visszagyűjtése

A használt csávázott vetőmag zsákok veszélyes hulladéknak történő minősítésével a vetőmag szakma továbbra sem tud egyetérteni. Az elmúlt évben folyamatos tájékoztató kampányt folytatott a VSZT a mezőgazdasági és a környezetvédelmi tárca meggyőzésének érdekében. Sajnos úgy tűnik, hogy ez az erőfeszítés – főként a KvVM merev elzárkózása miatt – zsákutcába jutott. Továbbra is cél a jelenleginél kezelhetőbb és ésszerűbb rendszer kialakítása.

VSZT események

A VSZT évente kétszer kér adatokat a teljes tagságtól. Az őszi kalászos vetőmagforgalomról külön, illetve az összes többi jelentősebb mezőgazdasági növényfajról.

Arra törekszünk, hogy az adatközlésünk rendszere valóban kétirányú legyen. Ennek érdekében – az Elnökség döntésének értelmében – a VSZT a statisztikák mellé egy adatforgalom minőségéről szóló kérdőívet küldött ki.

A VSZT új honlapja kialakításának megvitatásával zárult az elnökségi ülés.

Az elmúlt egy év gabonás változásai

Néhány olyan gondolatot szeretnék megosztani az olvasókkal, amelyekkel az elmúlt egy évben kellett szembesülnünk nekünk, gabonatermesztőknek:

– Az a gabona árumennyiség, ami export útján elhagyta az országot, óriási volt, becslések szerint elérhette a 9 millió tonnát is. Az EU-n belül a gépkocsis fuvarokat nem regisztrálják a határon, tehát nem lehet megmondani, mennyi hagyta el hazánkat. Az előző évek során becsléseinkben ezt 5-6 millió tonnányi áruban maximalizáltuk, és így is tüntettük fel az ország gabonamérlegében.

– A több millió tonnányi intervenció búa- és kukoricakészlet ilyen gyors elfogyására nem lehetett számítani, a kereslet folyamatos növekedése mellett 1,5 millió tonna búza és 4,5 millió tonna kukorica talált gazdára, napjainkra teljesen kiürülnek a raktárak.

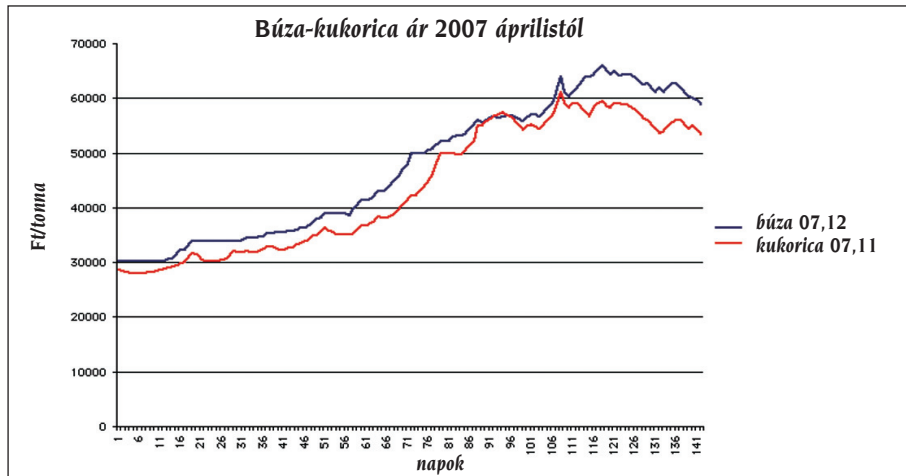
– 2007 nyarára az aszály és várható terméskiesés miatt a 30 eurós fuvarhátrányunk megszűnt a nyugat-európai termelő társainkhoz képest. A búzát decemberi szállításra 58.000 Ft/t körül jegyzik a BÉT Áruszekciójában, a kukoricával novemberre pedig 53.000 Ft/t körül kereskednek. A gabonaárak a nyár közepére megduplázódtak, amire nem számított senki, egy piaci előrejelzés sem tartalmazta még lehetőségként sem. A 40 fokos hőségnapok óriási pánikot keltettek, az árak a nyugati piacokon napi 20 eurót is emelkedtek, amit mi termelők nem tudtunk kezelni.

Az EU az importengedélyek kiadásával próbálja meg a kialakult helyzetet kezelni, ami az unió nyugati piacain érzékelhető 50 euró/t árcsökkenést (búza esetében 290 euró/t-ról 240 euró/t-ra, kukorica esetében 260 euró/t-ról 210 euró/t-ra) és hazánkban is érezhető árlomorzolódást indított el. A megszokott 2,5 millió tonna dél-amerikai kukoricaimportot 4-5 millióra kell emelnie a közösségnek, hogy a deficitet csökkentse.

– A raktár-beruházásoknak köszönhetően 16 millió tonna raktárkapacitással rendelkezünk országosan, sajnos nagy matematikusnak nem kell lenni, hogy lássuk, ebben a szezonban a fele sem lesz kihasználva. Természetesen ezek a fejlesztések banki háttérrel valósultak meg, így a hitelek törlesztése üres állapotukban is folytatódni fog.

– Az előző két évben a gabonák világpiaci ára egy-egy lépcsőfokot ugrott felfelé, ami a bioetanol-projektek amerikai beindulását követi, és ami egyúttal a búza vetésterületét csökkentette, valamint az éves átmenőkészletek rég nem látott apadását hozta.

– Az ideai kalászos termés a tavalyi és a

várt eredményeket nem érte el, tagjaink jelentős, 20-40%-os kieséssel kellett hogy szembesüljenek. A messze az átlag alatti, a 3 t/ha eredményt sem elérő termelők veszteségeket szenvedtek el tevékenységük során, sajnos ez várható – fokozottan – a kukoricánál is. A betakarítás vége előtt már látható, hogy a termésátlag országosan nem éri el a 4 t/ha-t, ami további jelentős veszteségeket okoz a termelőknek. Mostanra több térségből az utolsó termésbecsléseknél is alacsonyabb eredményekről számoltak be.

Kisebbségi olajos növényünk, a repce közepes termést adott, 223 ezer hektárról kb. 450 ezer tonnát sikerült betakarítani (2 t/ha átlaggal). A napraforgó, hasonlóan a repcehez, 2 t/ha körüli eredményt adott az 510 ezer hektáros vetésterületről, a telephelyi árak a búvós 100.000 Ft/t felett vannak.

Megállapíthatjuk, hogy két év alatt kínálható piacból keresleti piaccá vált a gabona és az olajos növények kereskedelme, aminek jelentős társadalmi hatásai is vannak, mert az áremelkedés tovább növeli a szegényebbek, az élelmiszerre eddig is jövedelmük jelentős részét költők kiadásait. Ebben az új gazdasági környezetben a gabona termékpályán is mindent át kell elemezni és értékelni, a bioüzemanyag-projektek is.

Nekünk, gabonatermesztőknek, elsődleges az élelmiszer-alapanyag és a takarmánybázis előállítása. Mindenki érzi a pénztárcáján a drágulásokat, feszültséget teremt az élelmiszer és a bioüzemanyag versenyztetése az árulapokért. Hamarosan nem lehet majd kettéválasztani a takarmány és a fosszilis kőolajszármazékok ármozgását. Az EU által 2010-re tervezett kötelezően 10%-os bekeverési arány igazán nem vehető komolyan, mert nincs olyan üzem, amely 200 euró/t fölötti kukoricát be

tudna fogadni és versenyképes terméket tudna előállítani a fosszilis energiahordozók jelenlegi árához képest. Az árnormalizálódás után nálunk kb. 1,5 millió tonna kukoricából lehet etanol alapanyag. Nincs esély arra, hogy ezt évi 3-4 millió tonnára növeljük, ahogy ezt a bioüzemanyag-beruházók szeretnék, a Dunán hajón érkező exportot teljesen kiváltva.

A vetésterületek kérdéséhez tartozik, hogy az 1989-es rendszerváltás óta már 500.000 ha jó minőségű szántóföldi területet veszítettünk el, jelenleg 750-800.000 ha-on termesztünk olajos növényeket, amik a jövedelmezőség tartós emelkedésével elérhetik az 1 millió ha vetésterületet is. Várhatóan a búzától, kukoricától veszik el a területet. A hazánkban megtermelt olajosok feleslegét a nyugat-európai biodízel üzemek könnyen felvásárolják, nem kell számítani a piaci kereslet intenzitásának csökkenésére.

A világ lakosságának növekedése várhatóan évi 80 millió fő lesz a 2020-as években. A lakosság fele Ázsiában fog élni, állandó élelmiszer-problémával küszködve, ami a gabona világkereskedelmének növekedését és magas alapanyagár-szintet eredményez.

Fontosabb lenne a mezőgazdaságban keletkező melléktermékek (kalászos szalma, kukoricaszár) energetikai célú felhasználását előtérbe helyezni, természetesen nem minden évben, mert a talajainknak is szükségük van a szervesanyag-utánpótlásra.

Az EU és hazánk hosszú távú mezőgazdasági irányítása nem képzelhető el másfépp, csak szakmai kérdések megválaszolásával, a mostani pártpolitikai csatározások helyett.

Petőházi Tamás
ügyvezető titkár

Gabonatermesztők Országos Szövetsége

Az őszi kalászos vetőmag-szaporítási tapasztalatai

Hazánk EU csatlakozása óta tapasztalt vetőmag-előállítási területre vonatkozó csökkenési tendencia 2007. évben megállt. Egyrészt köszönhető annak, hogy az elmúlt két évben fajtabemutatókon, különböző szakmai fórumokon, médiákban már kiemelt helyet kaptak a fémező vetőmaghasználat vitathatatlan előnyei, valamint annak, hogy a második világháború óta nem volt olyan csekély nagyságú a kalászos fajok vetőmag-szaporító területe, mint a tavalyi évben. A lecsökkent területek mellett a fémező mennyiségek is messze elmaradtak a megszokottól, így 2006. év ősztén a korábbi évekről áthúzó régi készletekkel együtt is hiányhelyzet állt elő több kalászos faj esetén, megmaradó eladatlan fémező vetőmagkészletek nem maradtak.

A tavalyi 29.799 hektáros szemlélt területtel szemben idén 32.191 hektár őszi búza vetőmag-szaporítás részesült szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben. A legnagyobb mértékű növekedést Heves, Pest és Somogy megyei térségekben tapasztaltunk, Komárom-Esztergom, Nógrád és Tolna megyékben viszont jelentősen csökkent a terület.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta tapasztalható őszi búza területcsökkenés ellenére a szaporításban szereplő fajták száma nőtt, elsősorban a külföldi fajták miatt. Összességében elmondható, hogy főbb kalászos fajok esetében a termelő a fajták túlkínálatával találkozik a vetőmagpiacon. A fajták száma 10-zel nőtt 2006. évhez képest. Egyre több ismeretlen fajta kerül kipróbálásra, ami az európai fejlett országokban jól bevált ajánlati fajtalista hiányában nagy termesztési kockázattal járhat, különösen olyan szélsőséges évszakokban, mint például idei. Ki kell emelni azonban, hogy az előző 6 évben nőtt ugyan

a külföldi fajták száma a szaporításokban (29-ről 56-ra), azonban a területi részarányuk 22–28% között mozog, EU csatlakozásunk óta jelentős mértékben nem növekedett. A termelők nagy része a Magyarországon nemesített és állami kísérletekben bizonyított fajtákban bízik továbbra is. A 118 fajtából 90 db fajta a Nemzeti Fajtajegyzéken, 23 db az EU Fajtajegyzéken szerepel és 5 db pedig fajtajelölt Magyarországon. Az alkalmas minősítésű területi nagyság alapján első 40 db fajta adja a szaporító terület 88%-át (Mv Csárdás, Lupus, Mv Magdaléna, GK Kalász, Mv Suba, Mv Verbunkos, Mv Ködmön, GK Petur, Saturnus, Mv Palotás, Mv Marsall, Jubilejnaja 50, Mv Magvas, Mv Mazurka, GK Garaboly, Mv Walzer, GK Élet, GK Kapos, Capo, GK Ati, GK Békés, Mv Béres, Mv Toborzó, Quebon, Buzogány, Globus, Sixtus, Mv Süveges, Mv Kolo, Mv Mambó, Mv Emese, Astaro, GK Csongrád, Antonius, Dunai, Ludwig, Kiskun Gold, Brutus, Mv Vekni, Alföld 90).

Az elmúlt évekkkel ellentétben a 2006/2007. évi tenyészidőszakot a csapadékhiány jellemezte. A száraz és meleg tél után tavasszal április végéig minimális csapadék hullott. Sok helyen elhúzódtak a kelések, a száraz tavasz miatt pedig jelentős mértékben csökkentette a kijuttatott

műtrágya hatékonyságát. Az így bekövetkezett tápanyaghiány miatt a bokrosodás mértéke jóval elmaradt az elmúlt években tapasztaltaktól. Több kalászos vetőmag-szaporítási tábla kizárásra került elemi kár, fejletlenség és kiegyenlítetlenség miatt a szárazságnak jobban kitett Alföldön. A bokrosodás hiánya miatt az idei évben a növénymagasság-kiegyenlítettség jónak volt mondható, azonban az idei aszályos évszak a következő években szelekciós problémát okozhat, hiszen az idei évben a kiugró vagy lovas egyedek eltávolítása nem lehetett hatékony.

Az aszály mellett több búza és árpa táblán is találoztunk a sárga törpeség vírus károsításával, ugyanis az enyhe tél miatt a levéltetvek, kabócák egész télen fertőztek és nagyobb számban teleltek át.

Az extrém meleg téli időjárás miatt a különböző gombabetegségek kórokozói is felszaporodtak kora tavasszal, de továbbterjedését a szinte csapadékmentes április és a májusi, júniusi hőségnapok megállították. Nagyobb mértékben egyedül a pelyvabarnulást okozó szeptóriás fertőzéseket tapasztaltunk zömmel késői őszi búza fajták szaporításaiban. Egyes táblákon az aszott szemeket tartalmazó, barnás színű elvékonyodott kalászok előfordulása elérte

A 2007. évi szántóföldi ellenőrzésre bejelentett őszi búza terület

1. táblázat

Megye	Szemlélt terület ha 2005	Szemlélt terület ha 2006	Bejelentett terület ha 2007	Változás 2006/2007 %
1. Bács-Kiskun	1.682,0	1.070,7	1.147,4	+7,2
2. Baranya	2.505,6	1.844,1	2.056,8	+11,5
3. Békés	5.455,8	3.819,4	4.489,6	+17,5
4. Borsod	3.542,5	2.508,8	2.537,2	+1,1
5. Csongrád	1.854,5	1.553,8	1.607,0	+3,4
4. Fejér	3.531,4	3.296,2	3.312,6	+0,5
5. Győr-Moson-Sopron	2.322,4	1.625,5	1.789,4	+10,1
6. Hajdú-Bihar	3.186,9	1.648,2	1.937,7	+17,6
7. Heves	1.070,9	568,7	1.097,2	+92,9
8. Jász-Nagykun-Szolnok	5.467,7	3.336,3	3.359,9	+0,7
9. Komárom-Esztergom	1.822,5	1.601,6	1.014,2	-36,7
10. Nógrád	397,2	359,6	178,1	-50,5
11. Pest	2.020,5	1.306,0	1.977,5	+51,4
12. Somogy	1.513,3	461,9	717,1	+55,3
13. Szabolcs-Szatmár-Bereg	1.326,4	879,6	973,0	+10,6
14. Tolna	2.050,6	1.088,1	905,9	-16,7
15. Vas	1.602,0	931,6	1.069,1	+14,8
16. Veszprém	1.617,9	1.299,8	1.319,7	+1,5
17. Zala	507,3	599,1	702,0	+17,2
Összesen	43.477,5	29.799,0	32.191,3	+8,0

a 20–30 százalékot is. Továbbra is gondot okoz néhány Borsod, Somogy Békés és Csongrád megyei termelőnél a vadzab fajok előfordulása. (4. táblázat)

Fenti okok miatt a 2007. évi átlagtermés közel 700 kg/ha-al kevesebb lett, mint a tavalyi évben. Az elmúlt tíz évben ennél kevesebb termésátlagot csak 1996-ban és 2003-ban regisztráltunk. Az átlagtermés Borsod (3.294 kg/ha), Szabolcs (3.500 kg/ha) és Jász-Nagykun-Szolnok megyében (3.564 kg/ha) nem érte el a 3.600 kg/ha-t, míg Tolna (5.007 kg/ha), Baranya (5.393 kg/ha) és Zala megyében (5.080 kg/ha) meghaladta az 5 tonnát hektáronként.

Ez év őszen hiány jellemezte az őszi kalászos vetőmagpiacot, melynek fő oka az volt, hogy csak kevésbé nőttek meg a szaporító területek 2007 évben és a gyengébb termés miatt eleve kevesebb vetőmagtermés állt rendelkezésre. A helyzetet súlyosbította az is, hogy az elmúlt 3 évvel ellentétben nem maradtak korábbi évekről áthúzódó ókészetek sem. Továbbá a szomszédos országokban is nagy kereslet nyilvánult meg a magyar vetőmag iránt, hiszen az aszály őket sem kímélte. Az a félelem azonban, hogy a rendkívüli árubúza piaci árak miatt nagyobb nyers vetőmagmennyiség malomba kerül, információink szerint nem következett be, mert a vetőmag-előállítók nem engedhetik meg maguknak, hogy biztos visszajáró vevőiket elveszítsék. 2007. október 20-án már meghaladta a fémzárolt mennyiség a tavalyi évit (92.041 tonna). A minőség rendkívül jónak mondható, nem éri el az 1 százalékot az alkalmatlan minősítésű tételek mennyisége. Az alkalmatlanság oka főként tisztítási hiányosságokból ered. A várakozással ellentétben áthullással sem volt probléma köszönhetően annak, hogy a ritkább állományokban a máju-

si és júniusi esők még segítettek a szemki-telítődésben.

2007-ben 5.593 hektárra nőtt az **őszi árpa** vetőmag-előállító terület nagysága a tavalyi 4.094 hektárral szemben. Az őszi búzával szembeni nagyobb növekedés azal magyarázható, hogy az árunövény piaci ára kedvezően alakult az elmúlt 3 évben a külföldi megkeresések miatt. A kalászos növények közül ezen faj vetőmagja iránt volt a legnagyobb kereslet 2005 és 2006 év őszen is.

Az 56 Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő őszi árpa fajták közül csak 36 db államilag minősített árpafajtából, 2 db fajtajelölből és egy EU-s fajtából történt vetőmag-előállítás. Az elmúlt évek során az első ti-

zenkettő fajta adja a szemlélt alkalmas minősítésű szaporító terület több mint 78 %-át (6. táblázat). 5 db fajta magyar, 4 db német és 1–1 db osztrák, horvát és francia nemesítés eredménye.

Alkalmatlan minősítést 195,7 ha (3,4%) kapott fajtakevertség (67,2%), fejletlenség (21,8%), elemi kár (4,9%), agrotechnikai hiba (4,7%), fajkevertség (1,4%), és vírusfertőzés (0,03%) miatt. A fejletlenség és elemi kár miatti kizárások az aszályal jobban sújtott Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád és Pest megyékben történtek. Az utóbbi két évben nagyobb számban találtunk áraporüszöggel fertőzött kalászkokat, azonban ezen betegség terjedése szakszerűen elvégzett csávázással megszüntethető.

Európai Uniói csatlakozásunk óta szemlézzük a szuperelit és elit szaporítási fokú kalászos tételeket virágzáskori állapotban és egyes őszi árpa fajtáknál fajtatisztasági problémákat fedeztünk fel a szálkavég antociános színeződése vonatkozásában (1. kép). A szár, levél antociános elszíneződés megjelenését más fajok esetében is gyakran indokoljuk különböző stressz-helyzetekkel (pl. kukorica, fűfélék stb.). Az árpánál azonban fajtaelismerési UPOV tulajdonságról van szó és egy fajta több eltérő szaporítási fokú szántóföldi ellenőrzése során megállapítást nyert, hogy fajtakevertség okozza ezen morfológiai különbségeket. A 2. képen egy fajta több tételének fajtakitermesztési parcellái közül jól észrevehetően elkülönül a szálkavégre teljesen más tulajdonságú tétel, ami kizárja, hogy stressz okozza ezen tulajdonság megváltozását. A jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani erre a morfológiai bélyegre a fajtafenntartás során, mert majdnem minden nemesítőház rendelkezik ezen tulajdonságra nem egyöntetű fajtával és na-

Őszi búza vetőmag-előállítás 1990–2007

2. táblázat

Év	Szaporító terület ha	Fajták száma (db)	Táblák száma kg/ha	Átlag termés (t)	Összes termés
1990	74.537	46	2.036	5.401	369.150
1991	47.943	45	1.445	5.502	219.173
1992	33.834	45	1.020	4.827	153.147
1993	40.619	50	1.120	3.871	151.611
1994	53.095	57	1.917	5.448	261.189
1995	53.371	60	2.084	5.043	243.726
1996	54.865	64	2.077	4.171	217.012
1997	55.079	70	2.365	5.219	267.896
1998	56.155	74	2.604	5.250	278.587
1999	43.572	82	2.179	4.652	189.431
2000	54.058	87	2.855	4.961	255.372
2001	65.352	101	3.230	5.180	327.420
2002	54.488	100	2.899	4.515	240.360
2003	52.205	109	2.908	3.566	181.260
2004	50.409	107	3.018	6.057	297.767
2005	43.477	105	2.411	5.238	221.190
2006	29.799	108	1.771	4.991	140.424
2007	32.191	118	1.930	4.309	134.700

gyobb szaporító területen szelekciója már nem lehet eredményes.

Az országos termésátlag majdnem megegyezik a tavalyi évi eredménnyel 4.730 kg/ha (2006: 4.4875 kg/ha), melynek oka az volt, hogy a gyenge tél miatt elmaradtak az árpára jellemző fagykárok és a vetőmag-szaporítások szakszerűbb védelme miatt a vírusfertőzések előfordulása is elhanyagolható volt. A termésátlagok nagyon szórta a megyék között. A dunántúli megyékben Fejér megye kivételével a termésátlag meghaladta az 5 tonnát hektáronként, míg az aszályal jobban sújtott Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár megyékben nem érte el a 3.500 kg/ha-t. 5.396 ha alkalmas minősítési területről 25.522 tonna termost takarítottak be, amely 6.079 tonnával több, mint 2006-ban.

2007. év második felében fémzároltunk a tavalyi 13.736,4 tonnával szemben 19.931 tonnát, melyből alkalmas minősítésben 19.772 tonna részesült. Információink szerint ez a területnövekedés miatt jelentősebb fémzárolt mennyiség a tavalyi évvel ellentétben, ha szűkösen is, de kielégítette az igényeket.

A kalászos növények közül az Európai Unió csatlakozásunk legnagyobb kalászos vesztese a rozs mellett kétségtelenül az **őszi tritikále**. Míg 2004-ben történetének eddigi legnagyobb vetőmag-előállítási te-

rületnagyságát érte el, addig 2006 évben ennek már csak kevesebb, mint 17 százalékán, 723,4 hektáron jelentettek be szántóföldi ellenőrzésre tritikále vetőmag-szaporító területet. Az intervencióra jogosult növények közül való kizárása hátrányosan érintette a piaci lehetőségeit, így a termelők költségtakarékosság miatt nem vesznek fémzárolt vetőmagot. A vetőmag-előállító terület csak azért nőtt 2007 évben 1.750,8 hektárra, mert az elmúlt év őszen nagyon kevés fémzárolt vetőmag állt a vásárlók rendelkezésére a lecsökkent vetőmag-szaporítási területek miatt. A jövőt tekintve a tritikále energetikai célra történő felhasználhatósága miatt növekedhet a fizetőképes kereslet a faj vetőmagja iránt, illetve az elmúlt 3 évben fellépő, eddig erre a fajra nem jellemző növénybetegségek miatt várhatóan többen fognak gondos körülmények között előállított, fémzárolt vetőmagot vásárolni.

Idén kizárásra került 109,5 hektár fajkevertség, 31,5 hektár izoláció hiánya, 14 hektár gyomosság és 5 ha Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében fejletlenség miatt. Az idén előforduló izolációs problémák miatt fontos kiemelni, hogy szigorúbb izolációs távolságok vonatkoznak a tritikáléra, mint a többi kalászos fajra. A tritikálé az öntermékenyülő búza és az idegentermékenyülő rozs fajhibridje. Élettani tulajdonságait a két szülőfajtól örökölte. A tritikálé fajták között ennél fogva lényeges különbségek vannak a termékenyülési viszonyokra vonatkozóan. A fajták zöme öntermékenyülő, míg egyes fajták idegenbeporzásra is hajlamosak (20–30%). Mindezek alapján a tritikálé szigetelési távolságának meghatározásánál

2. kép

a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV.21.) számú FVM rendelet 1. sz. melléklet, B rész 1. 1. pontjában az 1995-ben kiadott OECD Rendszer gabonánövények vetőmag-előállítására vonatkozó előírásait vettük alapul. Az öntermékenyülő fajtáknál a prebázisnál (szuperelit) 100 m, bázisnál (elit) 50 m, I. és II. fokú szaporításnál pedig 20 m szigetelési távolságot követelünk meg. Az idegentermékenyülő fajták esetében a prebázisnál (szuperelit) 500 m, bázisnál (elit) 300 m, I. és II. fokú szaporításnál pedig 250, illetve 200 m szigetelési távolság betartását ellenőrizzük. Az egyes tritikále fajták termékenyülési tulajdonságáról elfogadjuk a fajta nemesítőjének nyilatkozatát.

Az őszi tritikále szaporításokban a tavalyi 11 db-bal szemben idén 17 fajta szerepelt, melyekből 7 db német, 5 db fajta lengyel, 2–2 db fajta magyar illetve román és 1 db szerb nemesítésű. Az első 7 fajta (Disco 16,0%, Kitaro 15,4%, Bogo 14,9%, Lupus 6,3%, Presto 6,2%, Marko 6,2% és Dusi 6,0%) adja az alkalmas minősítésű területek 71,0 %-át.

A tritikálé átlagtermése 3.536 kg/ha, amely 479 kg/ha-al kevesebb, mint 2006-ban. Terméscsökkenő tényezők voltak az aszály mellett a tritikálénál az utóbbi 3 évben megjelenő lisztharmat és levélrozsda fertőzések, mely fertőzések esetén nagy fajtakülönbségek figyelhetők meg. A tényleges termés 5.629 tonna volt, amely közel 2.919 tonnával több, mint az azt megelőző évben.

3. táblázat
Hazai és külföldi nemesítésű fajták aránya őszi búza alkalmas minősítésű szaporításokban (2002–2007)

Év	Hazai fajta		Külföldi fajta	
	db	terület %-os részaránya	db	terület %-os részaránya
2002	66	78,7	29	21,3
2003	78	80,1	32	19,9
2004	69	78,1	35	21,9
2005	64	75,1	39	24,9
2006	68	75,8	45	24,2
2007	62	71,1	56	28,9

4. táblázat
Alkalmatlansági okok megoszlása az elmúlt években őszi búza vetőmag-szaporításokban

Alkalmatlansági ok	2003	2004	2005	2006	2007
Fejletlenség	13,5	0,2	1,2	4,2	27,3
Fajtakevertség	50,6	35,1	44,2	36,7	26,5
Kiegyenlítetlenség	-	-	-	0,5	12,5
Fajkevertség	2,2	18,2	22,2	17,2	11,7
Gyomosság	17,3	5,8	8,1	13,2	10,2
Megdőlés	3,3	34,9	7,8	2,6	6,0
Elemi kár	3,8	2,0	15,2	12,3	4,0
Származási igazolás hiánya	-	-	-	-	1,4
Agrotechnikai hiba	-	1,4	-	0,8	0,5

2006. év őszen összesen október 19-ig a tavalyi mennyiségnél közel 1.175 tonnával több, 3.947 tonnát fémzároltunk. Alacsony csírázókéesség miatt 100 tonna, és alacsony tisztaság miatt 285 tonna kapott alkalmatlan minősítést.

Az **őszi durum búza** vetőmag-szaporító terület nagysága 995,2 ha, mely 210,7 ha-os növekedést jelent az előző évhez képest. A szántóföldi ellenőrzéseken alkalmatlan minősítésre került sor fajkevertség miatt 56 hektáron és Csongrád megyében fejletlenség miatt 22 hektáron. Sajnos továbbra is sűrűn előforduló probléma az őszi búza, mint idegen faj előfordulása mind a szaporításokban, mind a fémzárolt tételekben. Véleményem szerint csak a teljesen elkülönült vetőmagbetakarítás és vetőmagfeldolgozás szüntetheti meg a fajok keveredését.

Kettő, a Közösségi Fajtakatalógusban szereplő fajta és egy fajtajelölt mellett 3 db a Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő fajta vetőmag-előállítás történt. A szaporító területi nagyság szerinti első két fajta adja a szaporítások 87,8 %-át, GK Bétadur 77,1%, Superdur 10,7 %. A 3,744 kg/ha (2006-ban: 4.614 kg/ha) átlagtermés melletti ténylegesen betakarított nyers vetőmagtermés 3.434 tonna, ami 186 tonnával kevesebb, mint 2006-ban.

A mai napig 1.636 tonnát fémzároltunk, ami 312 tonnával elmarad a tavalyi eredménytől. Mindösszesen 45 tonna kapott alkalmatlan minősítést magas idegenmag-tartalom miatt.

Az elmúlt években az áruozros minimális haszonnal járó értékesítési lehetőségei és a vetőmag-előállítási nehézségek (alacsony termés, nagy százalékban nem szabványos vetőmagminőség) miatt az **őszi rozs** vetőmag-szaporító terület nagysága 350 hektár alá esett vissza. Ilyen csekély szaporító területi nagyságra nem volt példa az elmúlt 50 esztendőben. Szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben 2007-ben a megelőző évihez képest 76,9 hektárral kevesebb, 325,7 ha őszi rozs vetőmag-szaporítás részesült, mely alkalmas minősítést kapott. A tényleges termésátlag viszont egyedül a kalászos fajok közül jobb lett, mint a tavalyi évben (2007: 2.909 kg/ha). A termésmennyiség viszont 135,2 tonnával

5. táblázat

Őszi búza vetőmag fémzárolások 1990–2006

Év	Összes termés (t)	Fémzáróltból		
		összes (t)	Belföld (t)	Export (t)
1990	369.150	140.870	136.173	51
1991	219.173	70.722	63.861	2.554
1992	153.147	85.515	80.377	2.751
1993	151.611	99.419	93.216	2.606
1994	261.189	148.621	144.558	1.079
1995	243.726	131.408	125.447	1.153
1996	217.012	141.275	130.847	1.823
1997	267.896	160.536	140.439	472
1998	278.587	143.119	128.516	1.097
1999	189.431	152.803	141.049	61,5
2000	255.372	186.799	182.553	659
2001	327.420	168.526	155.366	1.670
2002	240.360	161.544	153.224	1.331
2003	181.260	139.615	130.076	2.534
2004	297.767	157.524	151.491	1.551
2005	221.190	86.099	80.477	1.321
2006	140.424	81.594	77.344	1.914

6. táblázat

Őszi árpa fajtaarányok a szemlélt alkalmas minősítésű területek alapján

2007	2006	2005	Fajta	2005 %	2006 %	2007 %
1.	1.	4.	Rex	7,9	12,1	12,7
2.	2.	1.	Nelly	15,7	11,0	12,0
3.	10.	18.	Laverda	1,5	4,1	9,0
4.	8.	11.	Vanessa	2,6	5,0	6,8
5.	4.	2.	Botond	13,1	9,5	6,3
6.	9.	7.	KH Tas	4,4	4,9	6,1
7.	13.	23.	KH Malko	0,7	2,8	6,0
8.	3.	3.	KH Viktor	8,6	9,7	5,4
9.	6.	6.	Petra	5,4	5,6	4,8
10.	12.	7.	KH Turul	4,7	3,0	4,2
11.	23.	10.	Plaisant	3,6	0,9	2,8
12.	5.	5.	Candesse	6,8	5,7	2,5

csökkent a 2006. évihez képest: 947,6 tonna.

10,5 hektáros átlagos táblaméret mellett 31 táblán 7 államilag elismert és 1 Közösségi Fajtakatalógusban szereplő fajta vetőmag-szaporítására került sor. A legnagyobb területen szaporított Amilo fajta adja a szaporító terület közel egyharmadát. Az államilag elismert fajták közül a legnagyobb területen szaporított fajták a következők: Amilo (33,5%), Kisvárdai alacsony

(25,2 %), Varda (24,7%). A legelterjedtebb három fajta adja az őszi rozs vetőmag-előállítás 83,4%-át. 2007-ben a tavalyi mennyiségnél 14,4 százalékkal kevesebbet, összesen 665 tonnát fémzároltunk. A fémzárólt mennyiség 13,5 százaléka részesült alkalmatlan minősítésben (59 tonna alacsony csírázókéesség és 30 tonna magas idegenmag-tartalom miatt).

Összefoglalva az őszi kalászos fajok vetőmag-szaporító területeinek csökkenése az őszi rozs kivételével megállt 2007 évben, de mivel a csökkenést kiváltó okok nem szűntek meg (pl. továbbra sem támogatási feltétel a fémzárólt vetőmaghasználat, a minősítő díjak visszaigényelhetősége megszűnt stb.), a helyzet továbbra sem biztató. A lecsökkent vetőmag-szaporító területek miatt az idejéhez hasonló szélsőséges klimatikus évjáratokban vetőmaghiány léphet fel Magyarországon.

Benke Zoltán

Vetőmagszaporítási Osztály
MgSzH Központ

7. táblázat

100 hektár szaporítási terület nagyságot el nem érő őszi kalászos fajok vetőmag-előállításai (2004–2007)

Faj	2004		2005		2006		2007	
	Szemlélt terület ha	Fémzár. összes tonna	Szemlélt terület ha	Fémzár. összes tonna	Szemlélt terület ha	Fémzár. összes tonna	Szemlélt terület ha	Fémzár. összes tonna*
Tönköly búza	391,9	396	40	12,6	76,5	155,4	90,3	141,8
Novum búza	6	-	5	-	11,2	-	1	-
Őszi zab	-	-	5	2,5	3	-	13,2	28,5
*2007.10.19-ig.								

Az SPS alkalmazása Magyarországon

Jóllehet a hatályos uniós jogszabály szerint a 2004-ben csatlakozott tagállamok az összevont gazdaságtámogatási rendszer bevezetését akár 2011. január 1-jéig elhalasztathatják, Magyarország már 2009. január 1-jétől áttérni szándékozik arra. Ennek egyik indoka a földhasználók jogcímeinek és bázisértékeinek mielőbbi rendezése. Az FVM szerint ugyanis 2009-től a hosszú távra kötött földbérleti szerződések nagy számban járnak le és fontos lenne, hogy a támogatási jogosultságokat a földhasználók, és ne a földtulajdonosok kapják. A másik, és talán még nyomosabb érv az, hogy 2011–2013 között a nemzeti kiegészítő támogatások leépülnek és nem lesz lehetőség a támogatások üzemek közötti differenciálására.

Az EU-15 tagállamokban, továbbá Szlovéniában és Máltán már alkalmazott összevont gazdaságtámogatási rendszer (SPS) magában foglalja

- az üzemek termeléstől leválasztott, összevont területalapú támogatását
- és a különböző, opcionálisan, illetve nem opcionálisan termeléshez kapcsolt közvetlen támogatásokat.

Az összevont területalapú támogatás szerzett jogon alapul, az üzemek számára megállapított és kiosztott vagyoni értékű jogosultságok úgynevezett „aktíválásával” (földhasználattal) hívható le. Mivel a jogosultságok száma korlátozott, azok birtoklása alapvetően befolyásolja a gazdálkodók vagyoni helyzetét, tevékenységük jövedelmezőségét.

Az SPS „új” (EU-12) tagállamokban történő alkalmazásának szabályait a 1782/2003/EK tanácsi rendelet rögzíti. E szabályok korábban több ponton is vitathatók, kifogásolhatóak voltak, így például:

- az új tagállamok csak regionális SPS-modellt vezethetnek be (a közvetlen támogatások üzemek közötti sokszerező átcsoportosítása miatt az EU-15 tagállamok egyike sem merete átmeneti időszak nélkül bevezetni a regionális SPS-modellt);
- a 3 millió hektárnál nagyobb támogatásra jogosult földterülettel rendelkező

új tagállamokban több régiót kell kialakítani (a 2004 óta csatlakozott tagállamok egyikében sem differenciálták a támogatásokat régióként);

- a minimális üzemméret 0,3 hektár (az egyszerűsített fizetési rendszert – SAPS-t – alkalmazó tagállamok közül sokban 1 hektár a minimális üzemméret).

A problémákat az Európai Bizottság is felismerte, ezért a cukorpiaci rendtartás 2005 novemberében tárgyalta és elfogadott reformcsomagjához a 1782/2003/EK tanácsi rendelet vonatkozó cikkelyeit felülírta, illetve alternatívát kínál a változtatásokat kapcsolt. Ezek szerint:

- az SPS bevezetésének évében a nemzeti tartalékra vonatkozó 3%-os korlátozás feloldható, a közvetlen támogatási keret egy hányada ide áthelyezhető, és ebből speciális segélynyújtás címén, objektív megfontolásokra hivatkozva extra támogatási jogosultságok oszthatók ki azon gazdálkodóknak, akiket az áttérés nyilvánvalóan hátrányosan érint (a megemelt nemzeti tartalékból a támogatások újraelosztása nem engedélyezett);
- a 3 millió hektárnál nagyobb támogatásra jogosult földterülettel rendelkező új tagállam egy régióként tekinthető;
- az új tagállamokban a minimális üzemméret 1 hektár lehet.

A fentiek közül a legfontosabb, hogy a nemzeti tartalékra vonatkozó módosításnak köszönhetően az új tagállamok gyakorlatilag az összevont területalapú támogatás egy kvázi hibrid változatát (regionális és a nemzeti tartalékból üzem sorosan kiosztott extra támogatási jogosultságok egyvelege) vezethetik be¹. Tekintettel e lehetőségre a magyar SPS-modell az alábbi elvekre, célokra és technikai szempontokra épül:

- a nemzeti tartalék megnövelése az áttérés évében;
- az egyszerűsített fizetési rendszerrel történő átállás minél kisebb meggrázódatásokkal történő megvalósítása;
- az igazságosság, átláthatóság és végrehajthatóság elveinek alkalmazásával a rendszer elfogadhatóvá tétele a társadalom számára;
- az átállás adminisztrációs terheinek korlátok között tartása;
- a várható jogviták számának csökkentése;
- a finanszírozhatóság és pénzügyi tervezhetőség szempontjainak figyelembe vétele.

Magyarország olyan hibrid SPS-modell bevezetését tervezi, amelyben a nemzeti tartalékból az áttérés évében – tehát egy-

szeri alkalommal – kiosztott extra támogatási jogosultságok az egyszerűsített fizetési rendszerben nyújtott, a termeléstől 2007-ben, illetve a GOFR-növények esetében 2008-ban leválasztott nemzeti kiegészítő támogatások, valamint a cukorrépa-, továbbá zöldség- és gyümölcsstermelőknek fizetett kompenzáció kontinuitását jelentik. Vagyis az alábbi, 2009 előtt nemzeti forrásból finanszírozott üzem-specifikus közvetlen támogatások 2009-től uniós forrásból finanszírozott támogatásokká válnának:

- egyes szántóföldi növények termeléstől leválasztott nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcíme);
- a rizs termeléstől leválasztott nemzeti kiegészítő támogatása;
- a Burley típusú dohány termeléstől leválasztott nemzeti kiegészítő támogatása;
- a Virginia típusú dohány termeléstől leválasztott nemzeti kiegészítő támogatása;
- a hízott hímvárú szarvasmarhák termeléstől leválasztott nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcíme);
- a húshasznosítású tehének termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcíme);
- az extenzív szarvasmarha-tartás termeléstől leválasztott nemzeti kiegészítő támogatása;
- a tehéntej termeléstől leválasztott nemzeti kiegészítő támogatása (összevont jogcíme);
- az anyajuhok termeléstől függetlenített nemzeti kiegészítő támogatása a kedvezőtlen adottságú területeken;
- a cukorrépa-termelők kompenzációs kifizetése;
- a zöldség- és gyümölcsstermelők kompenzációs kifizetése.

Mindezek mellett a tervek szerint az anyajuhtartók is kapnának a nemzeti tartalékból extra támogatási jogosultságokat (az anyajuhtartás nemzeti kiegészítő támogatásként igényelhető alappremiuma 2007-ben, és előreláthatóan 2008-ban is termeléshez kapcsolt lesz).

A fent vázolt elképzelés az FVM szerint logikus, politikailag képviselhető, a közösségi szabályozás elveivel összhangban áll, ellene az Európai Bizottságnak sincs kifogása. (Egyébként a Bizottság közvetlenül nem hagyja jóvá a tagállamok által kidol-

¹ Az EU-15 tagállamok közül Dánia, az Egyesült Királyság (Anglia és Észak-Írország), Finnország, Luxemburg, Németország és Svédország, a 2004-ben csatlakozott tagállamok közül Szlovénia vezetett be hibrid SPS modelleket.

gozott összevont gazdaságtámogatási modell, az SPS kialakítása – és működtetése is – a tagállamok felelőssége, jóllehet a Bizottság a véglegesítés előtt folyamatos, részletes szakmai konzultációt kér. Áttérési szándékát a tagállamnak legkésőbb az SPS bevezetését megelőző év augusztus 1-jéig be kell jelentenie.)

Magyarországon az összevont területalapú támogatási jogosultságokat az MVH az alkalmazás első évében osztja ki a 2013. évi 100%-os névértéken. A jogosultságok aktiválásával lehívható támogatási összeg persze kisebb lesz, egyrészt mert a közvetlen támogatások szintje a koppenhágai megállapodás értelmében még csupán 60% 2009-ben, és évről évre 10%-os lépcsőkben emelkedik, másrészt mert különböző elvonások (pl. nemzeti tartalék, önkéntes moduláció) lehetőségek.

A kiosztott egységnyi támogatási jogosultságok két összetevőből állnak. Az egyik az ún. regionális komponens, amely minden, az áttérés évében bejelentkező, a jogosultsági kritériumoknak megfelelő, jogosult földterülettel rendelkező földhasználót megillet. Az egységnyi regionális komponens megállapítása a következő: a 2013. évre rögzített uniós közvetlen támogatási keretből elkülönítik az ún. regionális támogatási „borítékot”, majd ezt elosztják az áttérés évében bejelentkező, támogatásra jogosult hektárok számával². Az áttérés évében bejelentkező, támogatásra jogosult terület az összevont területalapú támogatás referenciaterülete. Az FVM úgy tervezi a regionális komponens „beállítását”, hogy annak összege 2009-ben a lehető legjobban közelítse a 2008-ban esedékes 125–130 euró/ha közötti SAPS-kifizetést. A regionális komponens a szántó- és gyepterületek között differenciálható, de hogy e lehetőséggel Magyarország él-e, arról nincs végleges döntés.

Az egységnyi támogatási jogosultságok másik összetevője az ún. kiegészítő komponens, amivel az üzemek között differenciálni lehet. A differenciálás a 2007-ben, illetve 2008-ban kiosztott nemzeti támogatási jogosultságok (bázisidőszak 2006. december 31.), valamint a cukorrépa-, továbbá zöldség- és gyümölcsstermelőknek külön fizetett kompenzáció alapján történik. A kiegészítő komponens megállapítása a következő: a 2013. évre rögzített uniós közvetlen támogatási keretből elkülönítik (a regionális támogatási boríték mellett) a 3%-ot meghaladó nemzeti tartalékot, amelyből az MVH a nemzeti kiegészítő támogatási jogosultságok nyilvántartása segítségével az egyes üzemekhez külön-külön referenciaösszegeket rendel, majd azokat elosztja az adott üzem által az áttérés évében bejelentett támogatásra jogosult hektárjainak számával. A kapott egységnyi kiegészítő komponenseket hozzáadja az üzem egységnyi regionális kom-

ponenseihez. A regionális és kiegészítő komponensek minden üzemnél összeolvadnak, együtt képezik az ún. egységnyi támogatási jogosultságokat. Egy üzem egységnyi támogatási jogosultságainak száma tehát a bejelentett támogatásra jogosult hektárok számával, míg jogosultságainak névértéke a regionális és kiegészítő komponensek összegével lesz egyenlő. Egy egységnyi támogatási jogosultság névértéke legfeljebb 5 000 euró lehet.

Összegzésként: az egységnyi támogatási jogosultságok az áttérés évében kreált, üzemenként eltérő nagyságú vagyoni értékű jogok lesznek. Mivel a támogatásra jogosult minimális üzemméret 1 hektár marad, ezért minden támogatásra jogosult üzem legalább 1 db egységnyi támogatási jogosultsággal fog rendelkezni. Egy egységnyi támogatási jogosultság csak akkor aktiválható, ha ahhoz tulajdonosa 1 hektár támogatásra jogosult, a használatában lévő földterületet tud rendelni, és teljesíti a kölcsönös megfeleltetési (*cross compliance*) követelményeket.

Az FVM a kiegészítő komponens tervek szerint nem dinamizálja, vagyis ún. statikus hibrid támogatási modellt vezet be. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Dániában, az Egyesült Királyságban (Angliában), Finnországban és Németországban bevezetett dinamikus hibrid megoldásokkal ellentétben Magyarországon az üzemsorosan rögzített kiegészítő komponens nem olvad bele fokozatosan a „közös kasszába”, vagyis az összevont területalapú támogatás regionális komponensébe.

Speciálisan kezelnek a cukorrépa-termelők uniós közvetlen támogatási keretből 2006–2008 között kiemelt kompenzációját. Mivel a 41 millió euró összegű külön kifizetés az összevont gazdaságtámogatási rendszer bevezetésének évében megszűnik, forrása az SPS pénzügyi keretébe olvad, a korábban kompenzációra jogosultak a nemzeti tartalékból extra támogatási jogosultságokat (értsd: kiegészítő komponens) kapnak. A kompenzációra nem vonatkozik az átmeneti szabályozás, vagyis a támogatás fokozatos bevezetése, így e kiegészítő komponens 100%-on lesz beszámítva.

Az FVM hasonlóképp tervezi megoldani a zöldség- és gyümölcspiaci rendtartás reformja keretében a paradicsom, az őszibarack és a körte 2008-tól megszűnő feldolgozó támogatása ellentételezéseként megítélt 4,756 millió euró közvetlen támogatási növekmény szétosztását.

Jogosult terület

Az összevont területalapú támogatási jogosultságok a zöldség- és gyümölcspiaci, valamint a szőlő- és borpici rendtartás reformja nyomán minden mezőgazdasági művelés alatt álló földterülettel aktiválhatók lesznek.

Az összevont gazdaságtámogatási rendszerben – ellentétben az egyszerűsített kifizetési rendszerrel – az energianövények támogatásában részesülő fászfűrű energiaültetvények is SPS-jogosult területnek minősülnek.

Termeléshez kapcsolt támogatások

Az új tagállamok számára is adott a lehetőség, hogy egyes közvetlen támogatásokat az összevont területalapú támogatás mellett, uniós forrásból, gyakorlatilag az Agenda 2000 szerint, tehát termeléshez kapcsoltnan folyósítsanak. Magyarország az alábbi, a brüsszeli szakzsargon szerint ún. „recoupling” opciókat tervezi:

- a nemzetközi marhahúspiac hosszabb távú kilátásai, illetve a hazai marhahústermelés piaci igényekhez igazodó szerkezetváltásának szükségessége miatt a borjúvágási támogatás 100%-a, és emellett a húshasznútehén-prémium 100%-a és a felnőtt szarvasmarha vágási támogatásának 40%-a;

- a magyar juhtenyésztés jelenlegi színvonalának fenntartása érdekében a juhprémiumok 50%-a;

- tekintettel a dohánytermelés elszegényedett, munkanélküliséggel küszködő régiókban betöltött szociális szerepére a dohányprémiumok 60%-a (2009-ben és 2010-ben).

Megjegyzendő, hogy a vetőmagvak közvetlen támogatását Magyarország nem köti termeléshez³.

A nem opcionálisan termeléshez kapcsolt termék-specifikus szubvenciók, amelyek lehívásának feltétele az érintett növények legalább virágzásig történő termesztése, bizonyos termékek előállítása vagy feldolgozóval kötött szerződés bemutatása, természetesen Magyarországon is igényelhetők lesznek. Ezek a következők (100%-os támogatási összeg):

- durumbúza minőségi támogatása (40 euró/ha);

- rizs termék-specifikus támogatása (102 euró/t);

- fehérjenövények területalapú kiegészítő támogatása (55,57 euró/ha);

- rosnövények feldolgozó támogatásai (90–200 euró/t);

- szárított takarmányok feldolgozó támogatása (33 euró/t);

- héjas gyümölcsök területalapú támogatása (120,75 euró/ha);

² A korábbi elképzelést, amely szerint a regionális komponens csak a 2006. évben egyszerűsített kifizetésre jogosult földhasználók kapnák, mégpedig a 2006. évben egyszerűsített kifizetésre jogosult hektárok számával arányosan, az Európai Bizottság szakértői a hatályos uniós joggal ellentétben ítélik.

³ A szubvenció igénylésének továbbra is feltétele a vetőmagtermelés a régi tagállamok közül Belgiumban, Finnországban (réti komócsin), Franciaországban, Görögországban, Hollandiában (len), Olaszországban, Portugáliában és Spanyolországban

- energianövények támogatása (45 euró/ha).

Nemzeti kiegészítő támogatások

Az egységi támogatási jogosultságok és a termeléshez kapcsolt támogatások nemzeti forrásból kiegészíthetők. A termeléshez kapcsolt szubvenciók esetében a nemzeti kiegészítő támogatásokra ugyanazon szabályok érvényesek, mint az egyszerűsített kifizetési rendszerben. Az SPS támogatási jogosultságok elvileg 30 százalékponttal, illetve 2011-ben 20, 2012-ben 10, míg 2013-ban 0 százalékponttal fejelhetnek meg.

10 hónapos szabály

Az SPS bevezetések az összevont területalapú támogatási jogosultságokat a földhasználók, és nem a földtulajdonosok kapják. Földhasználónak az minősül, aki a szántó- és gyepterületeket az FVM által megszabott időponttól (ami nem lehet korábbi, mint az összevont gazdaságtámogatási rendszerre történő áttérést, illetve később az összevont területalapú támogatási kérelem benyújtását megelőző év szeptember 1-je) számítva legalább tíz hónapig használja. Magyarország még nem döntött e kérdésben, de valószínűsíthető, hogy november 1-je lesz a kezdő időpont. Megjegyzendő: tekintettel arra, hogy a tagállamok gyakorlata igen különböző, az ellenőrzés pedig nem egyszerű, a KAP 2008. évi felülvizsgálata során egyszerűsíthetik a 10 hónapos szabályt.

Nemzeti tartalék

Az SPS bevezetésének évében Magyarország technikailag két nemzeti tartalékot képez: a) nemzeti tartalék új belépők számára (legfeljebb 3%), illetve b) kiegészítő komponensek tartaléka, amely utóbbival generálja a hibrid SPS-modellt. Az SPS bevezetésének második évétől már csak az új belépők számára lehet nemzeti tartalékot elkülöníteni. Hogy ez mekkora legyen, arról még nem született végleges döntés.

A nemzeti tartalékból térítésmentesen megszerzett támogatási jogosultságok, ha azok egy üzemnél több mint 20%-ot tesznek ki, öt évig nem ruházhatók át. E korlátozás nem vonatkozik az SPS bevezetésének évében kiosztott regionális komponensekre.

Annak érdekében, hogy az áttérés után a földbérleti szerződéseket ne mondják fel tömegesen és a földtulajdonosok ne igényeljenek új belépőként támogatási jogosultságokat a nemzeti tartalékból, az „új belépő” fogalma pontosan definiálva lesz. A jogosultságok megszerzését a nemzeti tartalékból más tagállamok olyan feltételekhez kötik, mint pl. életkor, szakirányú végzettség, használt földterület nagysága stb. Elképzelhető, hogy a nemzeti tartalékból támogatási jogosultságokat csak né-

hány éves átmeneti időszakban lehet majd kapni, ezt követően az új belépők a piacon vásárolhatnak támogatási jogosultságokat (németországi példa).

A nemzeti tartalékból kiosztott támogatási jogosultságokra az alábbi mennyiségi korlátok érvényesek:

- ha az igénylő egyáltalán nem rendelkezik támogatási jogosultsággal, akkor legfeljebb a kérvényezéskor használatában lévő hektárok számát meg nem haladó számú egységnyi támogatási jogosultságot kaphat;

- ha az igénylő már rendelkezik támogatási jogosultsággal, akkor legfeljebb a kérvényezéskor használatában lévő, támogatási jogosultsággal le nem fedett hektárok számát meg nem haladó számú egységnyi támogatási jogosultságot kaphat.

Kötelező területpihentetés

Az SPS bevezetésével a kötelező területpihentetés hatályba lép. Ennek érvénye minden (összevont területalapú támogatásra jogosult) szántóterületre kiterjed. A területpihentetési ráta kiszámításának módja Magyarország esetében a következő:

$10\% \times \lfloor 487\,792 \text{ hektár} / \text{az áttérés évében bejelentett szántóterület} \rfloor$

Példának okáért, ha az SPS bevezetések a földhasználók csak a 2006. évben egyszerűsített kifizetésre jogosult szántóterületet (az MVH adatai alapján 4,163 millió hektár) jelentenék be, a kötelező területpihentetési ráta 8,4%- lenne.

A pihentetett területekre az MVH külön támogatási jogosultságokat állapít meg és tart nyilván. Ezek csak akkor aktíválhatók, ha a gazdálkodó bármilyen szántóföldi növény termesztése esetén legalább az e jogosultságokhoz rendelhető hektárszámmal egyenlő nagyságú szántóterületet pihentet. Az egységnyi területpihentetési támogatási jogosultságok névértéke megegyezik a normál támogatási jogosultságokéval.

Magyarországon azon termelők, akik nem rendelkeznek legalább 19,45 hektár szántóterülettel, mentesülnek a területpihentetési kötelezettség alól.

A kötelező területpihentetési időszak január 15-étől augusztus 31-éig tart. A termelők szeptember 1-je és január 14-e között szabadon legeltethetnek és/vagy kaszálhatnak a korábban pihentetett vagy a jövőben pihentetni szándékozott földterületeken, illetve másnak ezt megengedhetik, cserében azonban semmiféle anyagi vagy természetbeni juttatásban nem részesülhetnek. A pihentetett parcellának legalább 0,1 hektár nagyságúnak és 10 méter szélességűnek kell lennie⁴.

A kötelezően pihentetett területeken a termelők bizonyos, nem étkezési vagy takarmánycélú növényeket termelhetnek, ez esetben azonban a támogatás igénylésé-

hez csatolni kell a feldolgozóval kötött szerződést. A pihentetett szántóterületeken bio- és energianövények termelése is engedélyezett, jóllehet az utóbbiak után a 45 euró/ha kiegészítő támogatás nem vehető fel.

Támogatási jogosultságok átruházása

Az összevont területalapú támogatási jogosultságok területtel vagy terület nélkül eladhatók, de csak területtel adhatók bérbe. A támogatási jogosultságok átruházásakor (eladás, ajándékozás, csere, tartási szerződés) a tagállam saját hatáskörében ezek meghatározott százalékát visszatarthatja a nemzeti tartalék növelésére vagy adókat vehet ki. A visszatartás és adók mértékéről egyelőre nem született döntés.

Lényeges kiemelni, hogy a visszatartás a regionális komponens nem érinti. A visszatartás nem alkalmazható a támogatási jogosultságok tényleges vagy várható öröklése esetén, továbbá olyankor, amikor a jogosultságokat mezőgazdasági tevékenységbe kezdő személynek adják el.

SPS támogatási jogosultságok igénylése, a támogatás kifizetése

A támogatási jogosultságokat az áttérés évében az FVM által meghatározott időpontig, de legkésőbb május 15-éig kell igényelni, és ugyanezen időpontig be kell jelenteni az igénylő által használt támogatásra jogosult földterületet. A támogatási jogosultságokat az MVH legkésőbb az áttérés évének december 31-éig állapítja meg.

Földhaszonbérlet esetén a támogatási jogosultságok a bérleti szerződés lejártával nem kerülnek a földtulajdonos birtokába, hacsak erről a szerződő felek külön nem rendelkeztek. A földhasználó jogosultságszerzése eredetinek minősül.

A kifizetésekre a tárgyév december 1-je és a következő naptári év június 30-a között (az utólagos kiegészítő támogatások kifizetésére legkésőbb szeptember 30-áig) kerülhet sor. Bizonyítottan kivételes esetekben (pl. természeti csapás okozta likviditási nehézségek) az Európai Bizottság jóváhagyásával a támogatások legfeljebb 50%-a egy-egy régióban vagy tagállamban december 1-je előtt is folyósítható, illetve amennyiben újabb kivételes helyzet áll elő, ezen előleg legfeljebb 80%-ra emelhető.

Addicionális támogatás (69. cikkely)

Magyarország számára is nyitott a lehetőség, hogy egyes szektorok brüsszeli forrásból származó, termeléshez kapcsolt, illetve termeléstől függetlenül közvetlen támogatásainak legfeljebb 10%-át elkülönítse, és abból ún. addicionális támogatást

⁴ Ha környezetvédelmi szempontból indokolt, legalább 0,05 hektár nagyságú és 5 méter szélességű parcella pihentetése is engedélyezhető.

nyújtson az érintett szektorokban a környezeti, minőségi és marketing szempontból kívánatosnak ítélt gazdálkodási gyakorlatot folytató termelőknek. Magyarország a 1782/2003/EK tanácsi rendelet 69. cikkelyét várhatóan csak a szarvasmarha-, és esetleg a juhágazatban alkalmazza. A cél a húshasznú szarvasmarhafajták, valamint őshonos állatfajták (pl. szürkemarka, rackajuh) tartásának ösztönzése. A szarvasmarhatartás esetében az összevont gazdaságtámogatási rendszerre történő áttérést követően csak a húshasznú tehenek tartásának támogatása marad termeléshez kapcsolva. Az addicionális támogatás a termeléshez kapcsolt opciók részét képezi⁵.

Moduláció

Magyarország nem tervezi a kötelező moduláció 2013 előtti opcionális alkalmazását. Az önkéntes moduláció bevezetéséről egyelőre nincs végleges döntés.

Kölcsönös megfeleltetés

A kölcsönös megfeleltetés helyes mezőgazdasági és környezeti állapoton kívüli előírásait Magyarországnak 2009-től, a tervek szerint hároméves⁶ átmeneti időszak alatt kell fokozatosan bevezetnie, függetlenül attól, hogy az egyszerűsített kifizetési rendszert vagy az összevont gazdaságtámogatási rendszert alkalmazza. A kölcsönös megfeleltetés nem jelent új kötelezettségeket, hiszen az egyes alapkövetelmények ettől függetlenül is teljes mértékben érvényesek a gazdálkodókra. A kölcsönös megfeleltetés lényege, hogy az EU az előírásokat figyelmen kívül hagyó gazdálkodók közvetlen támogatásainak kifizetését szankcionálja.

A kölcsönös megfeleltetés rendszerét az MVH működteti, de az ellenőrzéseket a szakhatóság ellenőrző szervek (környezetvédelmi, állategészségügyi, élelmiszerbiztonsági, talajvédelmi hatóság és az Európai Bizottság) végzik el. Az SPS 2009. évi

bevezetése után az igénylők 1%-át kell ellenőrizni előre rögzített kiválasztási elvek alapján. A szankciók a következők lehetnek:

- Gondatlanság:
 - a szabálysértés súlyosságától függően 1–5% közötti levonás;
 - ismétlődés esetén a levonást megháromszorozzák.
- Szándékosság:
 - a szabálysértés súlyosságától függően 15–100% közötti levonás;
 - szélsőséges esetben több éves kizárás.

A levonások az üzem által az adott évben aktivált összevont területalapú támogatási összeg egészére vonatkoznak. A különböző jellegű, más és más területhez (pl. környezetvédelem, állategészségügy, állatjólét stb.) kötődő levonások összeadódnak.

KAP-felülvizsgálat

A 2003. évi reformcsomag rendelkezése értelmében a KAP működését 2008-ban felül kell vizsgálni (health check). Bár az Európai Bizottság szerint e felülvizsgálat előreláthatóan már 2009-től fokozatosan életbe lépő módosításai csupán technikai jellegűek, azok nyilvánvalóan számottevően befolyásolják az uniós agrárgazdaság jövőjét, legalábbis középtávon. A tagállamok agrárminiszterei által már korábban véleményezett, 2007. novemberében nyilvánosságra hozott javaslatcsomag a következő felvetéseket bocsátotta nyilvános vitára:

- a még termeléshez kapcsolt támogatások némelyikének teljes leválasztása, ami még inkább korlátozza a tagállamok amúgy is szűk hatáskörét az egyes szektorok termelési színvonalának fenntartásában;
- a zöldség- és gyümölcsstermelés köztársaságainak megszüntetése a támogatható területen;
- különböző támogatási jogosultságok egyesítése;
- tekintettel az éghajlatváltozásra és bizonyos vízgazdálkodási megfontolásokra, a kölcsönös megfeleltetési követelmények átalakítása, továbbá az ellenőrzés és szankcionálás egyszerűsítése;
- az ún. 10 hónapos szabály⁷ egyszerűsítése, a támogatási jogosultságok aktiválásához a földhasználat egyetlen időpont-hoz (tárgyév június 15.) kötése, tekintettel arra, hogy a tagállamok gyakorlata igen különböző, az ellenőrzés pedig szinte lehetetlen;
- a 0,3 ha támogatható alsó határ (EU-15) megemlése;
- a közvetlen kifizetések korlátozása (ami az új tagállamokra addig nem vonatkozik, amíg a közvetlen támogatások 100%-os szintjét el nem érik):
 - 100 000–200 000 euró/gazdaság esetén 10%-os csökkentés;

- 200 000–300 000 euró/gazdaság esetén 25%-os csökkentés;
- 300 000 euró/gazdaság felett 45%-os csökkentés;

- az ún. addicionális támogatás⁸ kiterjesztése a tagállamok közvetlen támogatási keretének egészére;
- a kötelező moduláció évi 2%-os növekedése 2010–2013 között a II. pillér erősítése érdekében, és ehhez kapcsolódóan a közvetlen támogatások kofinanszírozása;
- a piacsabályozás egyszerűsítése, a közös piaci szervezetek (Common Market Organisations) összevonása;
- a hagyományos piacsabályozási intézkedések (intervenció, termelési kvóták, magántárolás, exportengedélyezés) megváltozott piaci feltételekhez igazítása vagy megszüntetése, mint pl.
 - a kötelező területpihentetés megszüntetése 2010-től;
 - az árpa és cirok intervenció felváltásának megszüntetése 2010-től;
 - az energianövények támogatásának megszüntetése;
 - a tejkvóta megemlése és kifizetése 2014 előtt.

Az Európai Unió a 2007–2013 közötti hétéves költségvetési időszakra összesen 371,3 milliárd euró kiadást irányoz elő a mezőgazdaság számára. Ebből a piaci beavatkozásokra és közvetlen támogatásokra 293,1 milliárd euró, míg vidékfejlesztésre 69,8 milliárd euró jut. A tagállamok azonban piaci beavatkozásokra és közvetlen támogatásokra fordítható keretük egy részét vidékfejlesztési programokra átcsoportosíthatják (moduláció), így az I. pillér tényleges kifizetései ennél lényegesen kisebbek, a II. pilléréi pedig nagyobbak is lehetnek. Az eredetileg 25 tagállamra szabott keretből kell fedezni a Bulgária és Románia csatlakozásával felmerülő többletköltségeket is.

Egy 2005. decemberében született tanácsi határozat az EU pénzügyi keretének átfogó felülvizsgálatáról rendelkezik 2009-ben, ami természetesen előtérbe helyezi az agrártámogatásokat. Az EU nettó befizető tagállamainak érdeke e szubvenciók megszüntetése, de legalábbis a támogatási szerkezet gyökeres átalakítása, a források önkéntes vagy kötelező átcsoportosítása az I. pillérből a II. pillérbe. Érvelésük alapja elsősorban a nemzeti költségvetésért viselt felelősség, a közvetlen támogatások versenytorzító hatása, a WTO-tárgyalások eseményei, valamint a bilaterális agrár-külkereskedelmi tárgyalások és egyezmények.

Az EU pénzügyi keretének átfogó felülvizsgálata és a health check nem csak időben esnek közel egymáshoz, hanem tartalmi összefüggésben is állnak.

**Udovecz Gábor, Popp József
Potori Norbert**
AKI

⁵ Megjegyzendő, hogy a vetőmagvknál a 69. cikkely kínálta lehetőséggel egyedül Olaszország él: az ágazat összes közvetlen támogatásának 8%-át különítette el addicionális támogatásra.

⁶ Több új tagállam – köztük Magyarország – háromszor két-éves átmeneti időszakot szeretne. (Bulgária és Románia 2012-től kötelesek bevezetni a kölcsönös megfeleltetést.)

⁷ Földhasználónak az minősül, aki a támogatásra jogosult földterületet a tagállam által megszabott időponttól számítva, ami nem lehet korábbi, mint az összevont területalapú támogatási kérelem benyújtását megelőző év szeptember 1-je, legalább 10 hónapig használja.

⁸ A 1782/2003/EK tanácsi rendelet 69. cikkelye megengedi, hogy a tagállamok egyes szektorok brüsszeli forrásból származó, termeléshez kapcsolt, illetve termeléstől függetlenül közvetlen támogatásainak legfeljebb 10%-át elkülönítsék, és abból külön támogatást nyújtsanak az érintett szektorokban a környezeti, minőségi és marketing szempontból kívánatosnak ítélt gazdálkodási gyakorlatot folytató termelőknek.

VSZT események

Ipari Növények Szekció Bizottsági ülés

A nyár elején lezajlott tisztújításokat követően az Ipari növények első Szekció Bizottsági ülésére augusztus 22-én Szegeden a Gabonakutató Kht. tanácstermében került sor. Mivel ebben az összetételben a Bizottság először ülésezett, a megbeszélés a tagok kölcsönös bemutatkozásával kezdődött. A személyes pályafutás és a képviselt cég bemutatása mellett a résztvevők ismertették a véleményüket a szekció szerepéről, az elérendő célokról:

- szekció szerepe a három termékpályán, a meghozott álláspontok egyeztetése az olajos növényeket érintő kérdésekben;
- vetőmagágazat jogszabályi környezetének, előírásainak a szektor számára kedvező befolyásolása;
 - a hazai piac védelme;
 - a nemesítői jogok korábban hangúlyosabb védelme és szerepének szélesebb körű megismertetése;
 - az információ megfelelő kezelése.

Repce Fajtakísérletek

Nyár folyamán a Titkárság többször fordult az Sz.B felé a repce fajtakísérletekhez történő vetőmag küldésének kérdésében. A beérkezett válaszok, valamint az Európai Vetőmag Szövetség /ESA/ közlése alapján értesítettük az MgSzH Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóságát a központi csávázás megteremtésének szükségességéről.

A kérelem nyilvánvalóan nem új keletű, de talán részben az ESA állásfoglalásának is köszönhetően kedvezően alakult a helyzet. 2007-év őszén a kalászosoknál már csávázatlanul kell küldeni a vetőmagot, amiről a hivatalos értesítést a bejelentők már megkapták.

A Hivatal információja szerint a repce központi csávázására legkorábban a 2008. évi őszi vetéskor lesz lehetőség.

Repce Farm Saved Seed arány növekedése

EU-ban folyamatosan csökken a minősített repce vetőmag használat. Az ESA egy anyagot állított össze, melyben tájékoztatja a gazdákat az okszerű fajta- és minősített vetőmaghasználat jelentőségéről.

• A kiadott anyag jó és kommunikálható a gazdák felé, akár direkt marketinges eszközök felhasználásával is.

• Folyamatos tájékoztatás és a minősített vetőmaghasználat előnyeit célzó pozi-

tív kampány jelentőségére hívták fel a figyelmet a résztvevők

• Ez már nemcsak a kalászos vetőmagok problémája, ezért az érdekeltek köre bővült. A licenccím beszédese nem kizárólag csak a nemesítőket érinti, indirekt módon a teljes vetőmagszektorra kedvezően hathat. Tovább kell folytatni a lobbyszást a vonatkozó jogszabályok kedvező módosításáért.

Bolgár napraforgó vetőmag forgalomkorlátozás

Bulgária 2009. december 31-ig megtilthatja területén a szántóföldi növényfajok közös fajtajegyzékén felsorolt azon napraforgó fajták vetőmagjának forgalmazását, amelyek esetében nem vizsgálták meg a szádor fajokkal (*Orobanche* spp.) szembeni ellenállóságát.

• A jogszabály hibásan megfogalmazott és ebben a formában nincs túl sok értelme. Nem éri el a kívánt hatást, mert nem ír elő rassz specifikus vizsgálatot. Az ellenőrzés feltételei sem adóttak.

• Ezzel kapcsolatban tájékoztatásként elhangzott, hogy a Romániában elismert fajták csak akkor kerülhetnek fel az EU fajtakatalógusára, ha a DUS vizsgálatot más-hol, az EU által elismert tagországban elvégzik.

Adatszolgáltatás kérdése

100 eha eltérés volt tapasztalható az MgSzH által becsült és a fajtatulajdonosok által értékesített vetőmag alapján számított napraforgó területek között. Kereszt-ellenőrzésként az MVH által közölt adatokat nem lehetett felhasználni.

Ez az eset ismételtén ráirányította a figyelmet az adatszolgáltatás jelentőségére. Addig azonban, míg számos jelentős piaci szereplő nem tesz eleget ennek a kötelezettségének, nincs lehetőség a pontos adatok megismerésére.

• A vetőmagpiac pontos ismerete elengedhetetlen a hatékony érdekképviseleti munka ellátásához, ezen kívül a piaci szereplők számára is fontos információ.

• Olyan megoldást kell találni, ami azok számára is megfelelő garanciát ad, akik most vonakodnak adatot szolgáltatni. (akár külső adatkezelő cég bevonásával).

• A következő elnökségi ülésen ezt a kérdést mindenképpen meg kell vitatni.

A megbeszélés végén Dr. Pálvolgyi László részletes beszámolót tartott a Francia Olajnövény Vetőmag Szaporítók Szövetség Kongresszusáról.

Fajtakísérleti bemutató Debrecenben

Mint arról már korábban beszámoltunk a VSZT koordinálásával néhány mezőgazdasági vállalat és a Gabonatermesztők Országos Szövetsége az idén újraindította az államilag elismert kukorica hibridek kísérleti rendszerét. A 15 helyen, 45 hibrid bevonásával végzett vizsgálatokat a VSZT megbízására az MgSzH kísérleti hálózata végezte el. A kísérleti rendszer felállításának célja a magyar kukoricatermesztés színvonalának emelése, a gazdálkodók részére objektív szakmai információk eljuttatása.

Úgy gondoltuk, hogy a magyar termelők számára fontos egy olyan szakmai információs rendszer, amely Európa több országában is jól segíti a gazdálkodók szakmai döntéseit. A bemutatóon megjelent termelői érdekképviseletek (MOSZ, Agrárkamara) számára bemutattuk a rendszer elindításának körülményeit, tapasztalatait, valamint ötleteket vártunk tőlük a rendszer további működtetésével kapcsolatban.

A rendezvényt Kolop László VSZT alelnök nyitotta meg. Bevezetőjében kihangsúlyozta a tudatos piaci magatartást elősegítő objektív információk szükségességét. Kiemelte a termelői érdekképviseleti szervezetek felelősségét a tárgyilagos szakmai információs rendszer kialakításában.

Ertseyne dr. Peregi Katalin, az MgSzH Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatója előadásában áttekintette a hazai és uniós fajtaelismerés és fajtavizsgálati rendszereket és a piacvédelemben betöltött szerepüket. Csapó József kukorica témafelelős ismertette az idei kísérleti év tapasztalatait. Noha az idei év nem kedvezett a kukoricának, a 15 helyszínből csak 1 esett ki, a többiről értékelhető eredményt lehetett begyűjteni.

Vancsura József (GOSZ) a kísérleteket eddig egyedül támogató termelői érdekképviseleti szervezet elnöke, az információhoz való hozzáférés jelentőségét hangsúlyozta. Elmondta, a termelők hozzászoktak ahhoz, hogy ingyen megkapnak minden tájékoztatást. Ez az idő azonban elmúlt. Az objektív, hiteles információknak értéke van, amiért meg kell dolgozni.

Az előadásokat konzultáció követte. A fajtavizsgálatokon alapuló objektív tájékoztatás jelentőségével minden résztvevő egyetértett. A megvalósíthatósággal, illetve a kísérletek finanszírozásával kapcsolatban azonban már eltértek az álláspontok. A bemutató elsődleges célja a termelői érdekképviseletek bevonás lett volna, ez a mostani alkalommal még nem sikerült.

A Bábolnai Nemzetközi Gazdanapokon történt

Idén szeptember 12–15. között rendezték meg a Bábolnai Nemzetközi Gazdanapokat, melyen a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Termék Tanács (VSZT) ismét részt vett kiállítóként.

Az ilyen jellegű kiállítások mindig nagyszerű lehetőséget nyújtanak arra, hogy az egyes cégek bemutatkozó anyagai, kínálata eljusson az ország különböző pontjairól érkező szakemberekhez, érdeklődőkhöz. Tagjaink közül 24 cég élt a lehetőséggel és küldte meg felhívásunkra szóróanyagát, fajtakatalógusát. A rendezvényen 15 VSZT-tag saját kiállítói standdal jelent meg.

A tavalyi évben már kiadott „**Ki mit vet, úgy arat!**” szórólapunkat, melyben a fémező vetőmaghasználat fontosságára hívjuk fel ismételt figyelmet, idén is kínáltuk a megjelent érdeklődőknek, a kiadványban újfent figyelemztetve őket a visszavetéssel járó negatív következményekre.

A rendezvény négy napja alatt számos szakmai konferencia, szakembertalálkozó és közönségprogram várta a Bábolnára látogatókat. A kiállítás házigazdája a Bábolnai Nemzeti Ménesbirtok Kft., társrendezője az IKR Zrt., szervezője pedig a Congress Kft. volt.

A rendezvény megnyitóján részt vett Gróf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, aki nyitóbeszédében hangsúlyozta, hogy 2007-re a magyar agrárium megtalálta helyét az EU-ban.

A megnyitót követően standunkat igen sok látogató kereste fel, köztük a miniszter is.

Sok érdeklődő érkezett a környező országokból, elsősorban Szlovákiából. A szakemberek idén is a kukorica és kalászos fajták iránt mutattak nagyobb érdeklődést, míg a nagyközönség elsősorban a zöldségnövény vetőmag-kínálatra volt kíváncsi.

Ekkorra legtöbbször már elvetették a repcét, és talán ezért is keresték kevesebben az ezzel kapcsolatos információs anyagokat, pedig a repcetermesztés a bioüzemanyagok kapcsán új perspektívát kínál a termelőknek.

Ministeri látogatás a VSZT standjánál

Új információkat nemcsak a prospektusokból, katalógusokból szerezhettek az érdeklődők, hanem szakmai konferenciákon is.

A Gazdanapok második napján tartották a „Megújuló energiaforrások a gyakorlatban” című szakmai konferenciát. Ezen elhangzott, hogy Magyarországon évente kb. 36 pentajoule bioetanol, 188 pJ szilárd tüzelésű anyagot, 260 pJ biogázt és 9,5 pJ biodízel állíthat elő. Bemutakoztak Magyarországon bio-üzemanyagok előállításával foglalkozó cégek is, akik eddigi tapasztalataikról számoltak be.

A pénteki napon rendezték meg az „Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz” című konferenciát. Itt felidéztek, hogy napjainkban az átlaghőmérséklet emelkedése egyre nagyobb gond. Az előadók többek között beszéltek arról, hogy az ennek egyik fő okozójaként számon tartott széndioxid-kibocsátás szempontjából sem mindegy, milyen talajművelést alkalmaznak a gazdálkodók. A szántással például lényegesen több szén-dioxid jut a levegőbe, mint a tárcsázással. A talajművelés mellett bemutattak olyan kukoricafajtákat is, melyeknél sikerült összehangolni a jó szárszilárdságot a növény koraiságával, valamint hideg-, hőség- és szárazság-toleranciával.

Mint minden évben, idén is nagy érdeklődés kísérte a „Lovak és lóerők” bemutató-showt, ahol a bábolnai ménes és az IKR erőgépei mellett közismert humoristák és erőművészek szórakoztatták a nagydeműt.

RENDELETEK

65/2007. (VII. 23.) FVM rendelet

a növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001. (I. 17.) FVM rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/97. szám)

66/2007. (VII. 26.) FVM rendelet

a 2007. évben tavaszi fagykárt szenvedett mezőgazdasági termelők hitelhez jutási lehetőségéről. (Magyar Közlöny 2007/99. szám)

67/2007. (VII. 26.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtandó támogatások részletes feltételeiről. (Magyar Közlöny 2007/99. szám)

74/2007. (VII. 27.) FVM rendelet

a zöldség-gyümölcs termelői értékesítő szervezetek támogatásáról szóló 13/2007. (III. 1.) FVM rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/100. szám)

78/2007. (VII. 30.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági energiafelhasználás megújuló energiaforrásokból történő előállításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről. (Magyar Közlöny 2007/101. szám)

81/2007. (VIII. 3.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételeinek általános szabályairól szóló 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/104. szám)

214/2007. (VIII. 7.) Korm. rendelet

a növényvédelmi bírság tételes mértékéről szóló 187/2006. (IX. 5.) Korm. rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/105. szám)

85/2007. (VIII. 10.) FVM rendelet

az egyes géntechnológiával módosított takarmányok behozataláról és forgalomba hozataláról szóló 31/2006. (IV. 29.) FVM-GKM-PM együttes rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/107. szám)

215/2007. (VIII. 14.) Korm. rendelet

a Nemzeti Földalappal kapcsolatban egyes kormányrendeletek módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/108. szám)

87/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet

a növényfajták állami elismeréséről szóló 40/2004. (IV. 7.) FVM rendelet módosításáról. A rendelet módosítja a 40/2004. (IV. 7.) FVM rendelet 11. számú mellékletét a Közöségi Növényfajta-hivatal (CPVO) új vizsgálati iránymutatásaira és az UPOV új vizsgálati irányelveire való figyelemmel. A növényfajták állami elismeréséhez szükséges kísérleti vizsgálatok minimumkövetelményeit tartalmazó új iránymutatásokat, illetve irányelveket a Bizottság 2006. december 7-i 2006/127/EK irányelve tartalmazza. Több zöldségfaj esetében eddig nem voltak kidolgozott közöségi vizsgálati iránymutatások. Ezen zöldségfajok vizsgálatánál az UPOV irányelveket kellett alkalmazni. Ezen a gyakorlaton változtat a 2006/127/EK irányelv, amely kötelezővé teszi a Közöségi Növényfajta-hivatal új iránymutatásait. A rendelet ezen kívül tartalmazza a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal megalakulására tekintettel szükséges technikai módosításokat. A rendelet csak technikai jellegű módosítást tartalmaz, amely lényegében a jelenlegi gyakorlat folytatását jelenti. (Magyar Közlöny 2007/110. szám)

Megújult a VSZT honlapja

Örömmel számolhatunk be arról, hogy hosszas tervezés és sok munka után mind tartalmilag, mind arculatilag megújult a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméknanács honlapja. Az új honlap a www.vszth.hu domain név alatt érhető el (a már megszokott www.vetomagtermektanacs.hu webcímet fokozatosan meg kívánjuk szüntetni).

Az új honlap egy dinamikusabb, modernbb külsővel jelenik meg, ami egyszerűbb kezelhetőséget is jelent a felhasználóknak.

A megújult honlapon a legfontosabb változtatás, hogy bizonyos oldalak csak a VSZT tagjai nézhetnek meg. Ezekhez a titkosított oldalakhoz való hozzáférés egy – a VSZT titkársága által megküldött – jelszóval és egy felhasználónévvel (e-mail cím) lesz biztosítva. A jelszót a felhasználó az első belépést követően saját maga módosíthatja. **Azon tagjaink, akik nem szerepelnek a honlapon, mert korábban ehhez nem járultak hozzá, de ezentúl adataikat szeretnék az oldalon szerepeltetni, kérjük, hogy ezen igényüket írásban, e-mail címük megadásával a Titkárság felé jelezni szíveskedjenek, és részükre megküldjük a belépéshez szükséges jelszót.**

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméknanács szervezeti struktúrája a közelmúltban átalakult. Ennek sémáját szemlélteti a weboldalon a szervezeti felépítés ábrája, ahol az egyes bizottságok személyi összetétele is – pdf fájlként, az adott bizottság nevére klikkelve – lehívható. Vala-

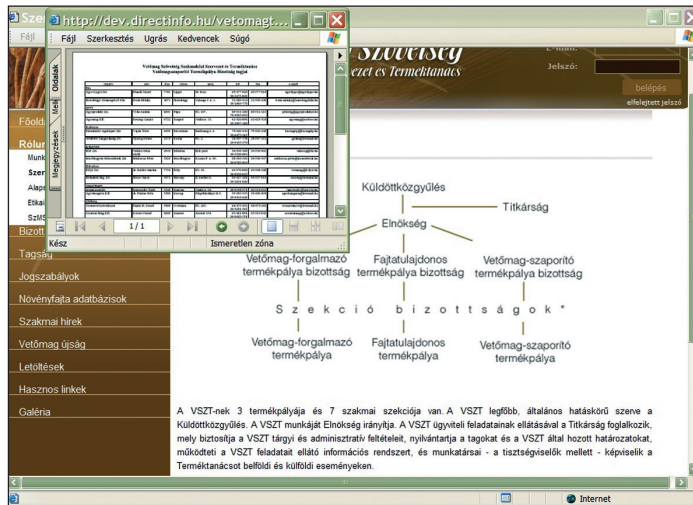
mennyi bizottsági tag elérhetősége megtalálható az új honlapon, így kérdéseivel, javaslataival bárki közvetlenül az illetékes bizottsághoz tud fordulni.

A szervezeti felépítés ábráján a Titkárság feliratra kattintva a „Munkatársak” almenüpontra irányítja a honlap az érdeklődőket, ahol a VSZT alkalmazottainak elérhetőségei találhatók meg.

Az Alapszabály és az Etikai Kódex, melyek bárki számára hozzáférhetők, ugyancsak felkerültek – letölthető formátumban - a honlapra.

A VSZT valamennyi bizottságának (termékpálya bizottságok, szekcióbizottságok), valamint az Elnökségnek saját almenüpontja van a honlapon, melyen belül letölthető formában megtalálható minden olyan információ és dokumentum, ami az adott bizottság hatáskörébe tartozik. A belső információk megtekintésére kizárólag a jelszóval rendelkező VSZT tagoknak van lehetősége.

A VSZT tagnévsora ABC sorrendben, több összetevős (megye, termékpálya, szekció) kereshető adatbázisban található meg a honlapon. Valamennyi – a honlapon szereplő - tagról egy kis

információs oldal hívható le, ahol a tag neve, képviselőjének neve, elérhetőségei szerepelnek, valamint feltüntettük, ki mely termékpályának, illetve szekciónak tagja.

Honlapunkon keresztül információt kaphatnak a növény-fajtaoltalomban részesített nemzeti és közösségi fajtákról, valamint az elismert fajták jegyzékeit is könnyen hozzáférhetővé tettük.

A szakmai hírek kicsit más struktúrában, de immár archívummal kiegészítve található meg az új weboldalon.

Valamennyi oldal kapott 3 új funkciógombot: „nyomtatási nézet”, „küldés e-mailben” és „vissza”. Ezen gombok segítségével mostantól egy kattintással továbbküldheti vagy kinyomtathatja híreinket ismerőseinek, kollégáinak.

A VSZT által negyedévente – a Magyar Mezőgazdaság c. szaklap mellékleteként – megjelenő „Vetőmag” című újságunk letölthető formában szintén megtalálható honlapunkon, 2002. évi visszamenőleg.

Létrehoztunk egy „Letöltések” menüpontot is, ahová azok az anyagok kerülnek fel, melyek nem tartoznak a VSZT belső információs körébe, így azok bárki számára rendelkezésre állnak.

A „Hasznos linkek” menüpont alatt az agrárium és a vetőmagszakma hazai és nemzetközi szervezeteit, információs és szakmai oldalait gyűjtöttük össze.

A honlap egyik leglátványosabb részeként még egy új menüpont készült, a „Galéria”. Ide kerülnek fel a VSZT-eseményeken készült fényképek, melyeket az új weboldalról szintén ki lehet nyomtatni vagy e-mailben továbbküldeni.

Tartalom	Letöltés
Kalászos vetőmag szezon tapasztalatai VSZT tagok beérkezett válasza alapján	Tájékoztató a kalászos helyzetről 2007.09.06.
Kibővített Kalászos SZB ülés jegyzőkönyve, Lepsény	SZB ülés jegyzőkönyve 2007.07.18.
MgSZH jelentés tavaszi kalászos vetőmaghelyzetről	Tavaszi kalászos vetőmaghelyzet 2007.01.22.
Kalászos SZB ülés emlékeztető, Lepsény	Emlékeztető SZB ülésről 2007.01.22.

[Nyomtatási nézet](#) [Küldés e-mailben](#) [Vissza az előző oldalra](#)

Cél az ökológiai vetőmagforgalom növelése

A megfelelő arányú ökológiai vetőmaghasználat elengedhetetlen a magas minőségű ökológiai termék előállításához. Az ökológiai vetőmaghasználat élénkítése céljából a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács (VSZT) együttműködési megállapodást kötött a Biokontroll Kht. ökológiai gazdálkodást ellenőrző-tanúsító szervezetével. A jelen megállapodás kizárólag az ökológiai vetőmag viszonteladói tevékenységet érinti, tehát a vetőmag-kereskedelmen belül arra az értékesítési formára korlátozódik, ahol átcsomagolás nélkül kerül vetőmag forgalomba. A megállapodás lényege, hogy a viszonteladói tevékenység ellenőrzési szolgáltatása 2009 december 31-ig a VSZT tagjai számára díjmentes. Ezt követően pedig, tapasztalatok alapján a két szervezet dönt a helyzet további kezeléséről.

Az alábbiakban a tagság tájékoztatására közlésszerűen tesszük a Biokontroll Kht. és a VSZT közötti „Együttműködési Megállapodás”-t. A tevékenység végzésére kötenőd, – két szervezet által közösen kimunkált – szerződés a Biokontroll és a VSZT honlapján tekinthető meg.

Együttműködési Megállapodás

amely létrejött egyrészről a

Biokontroll Hungária Ellenőrző és Tanúsító Közhasznú Társaság (cégjegyzékszám: 01-14-000060, székhely: 1027 Budapest, Margit krt. 1., adószám: 18081101-2-41, statisztikai számjel: 18081101-7487-571-01, képviseli: dr. Roszik Péter ügyvezető igazgató) a továbbiakban: Biokontroll Kht.,

másrészről

a **Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és TermékTanács** (nyilvántartási szám: Fővárosi Bíróság 5505 sz., székhely: 1113 Budapest, Ábel Jenő u. 4/b., képv.: Ruthner Szabolcs ügyvezető igazgató) a továbbiakban: VSZT.,

– a Biokontroll Kht. és a VSZT a továbbiakban együtt: Együttműködő Felek – között az alulírott napon és helyen az alábbi feltételek szerint:

1. Az együttműködés célja

A jelen Együttműködési Megállapodást (a továbbiakban: Megállapodás) az Együttműködő Felek az ökológiai vetőmaghasználat élénkítése céljából kötik meg, mivel a megfelelő arányú ökológiai vetőmag alkalmazása elengedhetetlen a magas minőségű magyar ökológia termék előállításához. A jelen Megállapodás alapján a Biokontroll Kht. mint a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: minisztérium) által elismert ellenőrző szervezet a VSZT azon tagjait, akik (amelyek) öko vetőmag viszonteladói tevékenységet folytatnak, azokat ezen tevékenységükre díjmentesen regisztrálja és ellenőrzi, figyelemmel arra, hogy az ilyen jellegű forgalom alacsony szintje jelenleg nem biztosít elegendő fedezetet az ellenőrzési költségek megfizetésére.

2. Az Együttműködés jogszabályi alapja és gyakorlata

2.1 Az Együttműködő Felek a jelen Megállapodást a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai követelmények szerinti előállításáról, forgalmazásáról és jelöléséről szóló 140/1999 (IX. 3.) Kormányrendelet (a továbbiakban: R.) és az Európai Unió Tanácsa 2092/1991/EGK rendelete az ökológiai gazdálkodásról és a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek vonatkozó jelöléséről (a továbbiakban: EKR.) jogszabály végrehajtása érdekében kötik meg. Az Együttműködő Felek egyetértettek abban, hogy az ökológiailag minősített vetőmag-forgalmazás ellenőrzött keretek között történjen.

2.2 Az Együttműködő Felek ismerik a R. 4. § (1) bek. rendelkezését, amely szerint: „A Magyar Köztársaság területén az ökológiai termelés, feldolgozás, forgalmazás EK rendelet szerinti szakmai ellenőrzését és a tanúsítvány kiadását a minisztérium által elismert ellenőrző szervezetek végzik.” A Biokontroll Kht. olyan szervezet, amely a minisztérium által elismert ellenőrző szervezet.

2.3 A R. 10. § (1) bek. rendelkezése egyebek között kimondja: „Az EK rendelet szerinti ökológiai terméket termelő, feldolgozó vagy forgalmazó – ideértve a harmadik országból behozott termék forgalmazását is – (a továbbiakban: termelő) köteles e tevékenységét a minisztérium által elismert ellenőrző szervezet (a továbbiakban: ellenőrző szervezet) ellenőrzése alatt folytatni, és e célból a szervezetnél nyilvántartásba vételét (a továbbiakban: kötelező regisztráció) kérni.”

2.4 A Biokontroll Kht. mint ellenőrző szervezet a R-ben foglalt kötelezettségeit a jelen Megállapodás feltételeit is alkalmazva teljesíti és a jelen Megállapodás szabályainak alkalmazásával gyakorolja a jogszabályokban rögzített jogait.

2.5 Az Együttműködő Felek megállapodnak abban, hogy a jelen megállapodás hatálya alá tartozó gyakorlatról és kérdésekről kölcsönösen tájékoztatják egymást és együttműködnek az egységes, jogszerű és célszerű gyakorlat kialakításában.

2.6 Az Együttműködő Felek a jelen Megállapodás hatályba lépését megelőzően közösen áttekintették és gyakorlati alkalmazását tekintve kidolgozták az ökológiai vetőmag forgalmazás adatszolgáltatási és ellenőrzési rendszerét, illetve annak gyakorlatát. Ez az adatszolgáltatási és ellenőrzési rendszer annak a szerződésnek a része, amelyet – a jelen Megállapodás alapján – a VSZT ökológiai vetőmag-forgalmazási tevékenységet folytató tagjai kötnek meg a Biokontroll Kht.-val.

3. A VSZT kötelezettségei

3.1 A VSZT kötelezettséget vállal arra, hogy a rendelkezésére álló eszközrendszer alkalmazásával elősegíti, hogy a VSZT ökológiai vetőmag-forgalmazási tevékenységet folytató tagjai eleget tegyenek az Európai Unió és a magyar jog előírásainak, különös tekintettel a R. és az EKR. rendelkezéseire. A VSZT tagjainak teljesíteniük kell a kötelező regisztrációra vonatkozó kötelezettségüket, és – a jogszabályi feltételek szerint – alá kell vetniük magukat az erre jogosított ellenőrző szervezetek (így a Biokontroll Kht.) ellenőrzéseinek.

3.2 A VSZT folyamatosan együttműködik a Biokontroll Kht.-val annak érdekében, hogy a 3.1 pontban foglaltak az üzleti gyakorlatban érvényesüljenek.

3.3 A VSZT folyamatosan részt vesz az ökológiai vetőmag forgalmazás adatszolgáltatási és ellenőrzési rendszerének kimunkálásában.

3.4 A VSZT tagjai részére ajánlja az Együttműködő Felek által közösen kidolgozott és kölcsönösen elfogadott ellenőrzési rendszert.

4. A Biokontroll Kht. kötelezettségei

4.1 A Biokontroll Kht. mint a R. és az EKR. által erre feljogosított ellenőrző szervezet, a VSZT tagjai részére külön díjazás nélkül látja el azokat a feladatokat (különösen kötelező regisztráció, nyilvántartás és ellenőrzés), amelyeket a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint mint az ökológiai vetőmag-forgalmazási tevékenységet ellenőrző szervezet végez. A Biokontroll Kht. a jelen pontban foglalt tevékenységéért semmilyen más jogcímen sem érvényesít díjazást a VSZT tagjaival szemben a 4.2 pontban foglaltaknak megfelelően.

4.2 A Biokontroll Kht. a VSZT-vel együttműködve kidolgozza az ökológiai vetőmag forgalmazás adatszolgáltatási és ellenőrzési rendszerét.

4.3 A jelen Megállapodás 4.1 pontjában a VSZT tagjai számára biztosított díjmentességet a Biokontroll Kht. a VSZT tagjai és a Biokontroll Kht. között létrejött, vonatkozó szerződések feltételei szerint biztosítja.

4.4 A Biokontroll Kht. kizárólag a VSZT vetőmag forgalmazó tagjai részére, a velük kötött szerződésben, a jelen Megállapodásra hivatkozva biztosítja a vetőmag forgalmazás vonatkozásában a 4.1 pontban részletezett fizetési kedvezményt.

5. A Megállapodás időbeli hatálya

5.1 A jelen Megállapodás aláírása napján hatályba lép. A mennyiben a jelen Megállapodás hatályba lépését megelőzően a VSZT tagja és a Biokontroll Kht. között a jelen Megállapodás 2. pontjában részletezett tevékenységre vonatkozó szerződés van hatályban, ezt a szerződést kell teljesíteni 2007. december 31. napjáig azzal, hogy a VSZT ezen tagját a jelen Megállapodás 4.1 pontjában biztosított díjmentesség a 2007. évre vonatkozóan (visszamenőleg is) megilleti.

5.2 Legkésőbb 2009. november 31. napjáig az Együttműködő Felek közösen felülvizsgálják az ökológiai vetőmagpiac, ezen belül is az ökológiai vetőmag-forgalmazás helyzetét, és ez alapján döntenek a 4.1 pontban részletezett díjmentesség határnapjának fenntartásáról vagy kiterjesztéséről, illetőleg más fizetési kedvezmény alkalmazásáról. Ha az Együttműködő Felek 2009. november 31. napjáig fizetési kedvezményről vagy a jelen Megállapodás hatályban tartásáról, módosításáról vagy új, azonos tárgyú megállapodás megkötéséről írásban nem állapodnak meg, a jelen Megállapodás – az Együttműködő Felek ettől eltérő, egybehangzó írásbeli rendelkezésének hiányában – 2009. december 31. napján megszűnik.

6. Vegyes, záró rendelkezések

6.1 A jelen Megállapodás végrehajtása során azt a szerződési feltétel-rendszert kell alkalmazni, amelyre a jelen Megállapodás 2.6 pontja hivatkozik.

6.2 A jelen Megállapodás az ökovetőmag-termelési illetve feldolgozó tevékenységre, e tevékenységekre a R. és az EKR. szerinti ellenőrzésére nem vonatkozik. Az Együttműködő Felek kifejezik azt a szándékukat, hogy az ökológiai vetőmag-előállítás és –feldolgozás területén is együttműködnek.

6.3 A jelen Megállapodást az Együttműködő Felek egyező akarattal kizárólag írásban módosíthatják vagy szüntethetik meg.

6.4 A jelen Megállapodást az Együttműködő Felek egyike sem jogosult egyoldalúan megszüntetni.

6.5 A jelen Megállapodásban nem szabályozott kérdésekben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény az irányadó, az ökovetőmag-forgalmazásra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket a jelen Megállapodás egyidejű alkalmazásával kell teljesíteni.

6.6 Az Együttműködő Felek képviselői kijelentik, hogy nagykorú, cselekvőképes magyar állampolgárok, üzleti-akaratú képességgel rendelkeznek és a jelen Megállapodás aláírására jogosultak.

6.7 Az Együttműködő Felek képviselői a jelen együttműködési megállapodást annak gondos elolvasását és közös értelmezését követően, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag írják alá.

6.8 A jelen Megállapodás 6 számozott pontból áll, azt az Együttműködő Felek képviselői 4 eredeti példányban írják alá, amelyből az Együttműködő Feleket két-két eredeti példány illeti meg. Az Együttműködő Felek képviselői a jelen Megállapodás aláírásával az eredeti okiratok átvételét elismerik és nyugtázzák.

6.9 A jelen szerződés elválaszthatatlan melléklete a „SZERZŐDÉS (Ökológiai vetőmag viszonteladói tevékenységre a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács tagjai számára)” címmel kimunkált, általános szerződési feltételrendszer.

Budapest, 2007. október 24.

.....
Biokontroll Hungária Ellenőrző és Tanúsító Kht.

.....
Vetőmag Szövetség Szakmaközi
Szervezet és Terméktanács

Merre tart Európa vetőmagipara?

Az ágazat jövőjét és lehetőségeit kutatva ült össze az Európában működő cégeket, valamint a nemzeti szövetségeket tömörítő szervezet az Európai Vetőmag Szövetség /ESA/ az október 14–15.-én tartott közgyűlésen. Az eseményen több mint 30 országból közel 500 vetőmagos szakember vett részt. A szabad üzletkötési lehetőségeken túl, az ágazat aktuális kérdéseit a főbb növénycsoportok szerinti szekció-üléseken vitatták meg. Nyilvánvalóan minden szekciónak meg vannak a saját jellegzetességei, ennek ellenére a leglényegesebb kérdések növénytípustól és tevékenységtől függetlenül szinte a teljes ágazatot érintik.

A növényvédő szerek engedélyezéséről szóló rendelet felülvizsgálata

A 91/414/EK irányelv átdolgozása harmonizált jogszabályi keretet teremthet a vetőmagcsávázásnak, valamint a csávázott vetőmagok forgalmazásának. Az európai vetőmag szektor jelenleg következtelen uniós jogszabályoktól szenved, amely sok esetben késlelteti a termékek engedélyeztetését, bizonytalanságot teremt az előállítók körében, megnehezíti a termékpiacra történő bevezetést, ezáltal gátolja a kutatást, fejlesztést. Az ágazat az uniós vetőmag és növényvédő szer forgalmazás szabályozása között őrlődik, és nem nyújt megfelelő környezetet a területet jellemző gyors innováció kiteljesedéséhez, ezáltal hátráltatja az európai mezőgazdaság, európai input anyagokkal történő ellátását.

A vetőmagcsávázás létfontosságú része a modern mezőgazdaságnak. A vetést megelőzően csekély mértékű növényvédő szer hatóanyag a vetőmag felületére történő juttatásával védi a növényt, és növeli a hozamot. A vetőmagcsávázás fontos szerepet játszik a növény csírázás-kori és későbbi növekedése során nyújtott védelmében. A módszer környezetbarát, és felhasználása biztonságos a gazdálkodók számára is. Az alkalmazás rendkívül gyorsan fejlődő „high-tech” terület, ahol az európai cégek kiemelkedők. A folyamatos fejlesztés, azonban elen-

gedhetetlen, mivel a világpiacon hatalmas a verseny.

A növényvédő szerek forgalmazásáról szóló 91/414/EK irányelv felülvizsgálata ezért első lépés lehet egy a jelenleginél egységesebb Uniós jogszabályrendszer kialakítása felé.

Az EU számára itt van a megfelelő alkalom, hogy kialakítson egy olyan rendszert, amely biztosítja a környezetbarát európai mezőgazdaság alapjait, valamint elősegíti az európai vetőmagszektor versenyképességének növelését. Abban az esetben azonban, ha nem megfelelő döntések születnek, Európa azt kockáztatja, hogy az eddiginél is nagyobb mértékben lesz függő a harmadik országból származó takarmány és élelmiszer importnak. Ez az import általában, olyan országból származik, ahol az előírások kevésbé rigorózusak, mint az európai szabályok.

Az európai parlamentben kétfajta – jelenleg áthidalhatatlannak tűnő – álláspont alakult ki a kérdésben. Az egyik oldalon a környezet és fogyasztóvédők állnak, a másik oldalon pedig azok, akik az európai mezőgazdaság és a rá épülő inputanyag ipar versenyképességét féltik. Ennek azonban nem kellene törvényszerűen így lennie. A vetőmagcsávázás talán a leghatékonyabb növényvédelmi eljárás, mely alkalmazásával jelentősen csökkenthető a kijuttatott hatóanyag mennyisége. A vetőmagcsávázás növeli a gazdálkodók, a vidéki lakosság és a környezet biztonságát. A csávázószerek hatékonyak a cél szervezetekkel szemben, azonban nem jelentenek veszélyt a természetes élőhelyekre. Röviden a vetőmagcsávázás egy győztes-győztes helyzetet teremt, amelyben a környezet, a társadalom, a fogyasztók és a termelők egyaránt profitálhatnak, és összességében hozzájárul az európai mezőgazdaság versenyképességének emeléséhez. Ehhez azonban el kell fogadni, hogy a modern mezőgazdaság nem létezhet növényvédő szerek alkalmazása nélkül. A növényvédő szerek demonizálása, mint azt oly sokan a legjobban szándékkal ugyan, de a véleményalkotáshoz elégséges tudás nélkül teszik, nem csak a magas színvonalú iparnak és mezőgazdaságnak ártanak, hanem utat engednek a bizonytalan eredetű importnak is.

A tárgyalások azonban nem kizárólag csak a csávázószerekről szólnak, hanem az ún. kismértékű felhasználásról (minor uses). Ebben az esetben arról van szó, hogy a jól ismert nagy területeken alkalmazott növényvédő szerek felhasználásának engedélyezését, ki lehessen terjeszteni kisebb növényekre, illetve speciális terüle-

tekre (növénynevelés, vetőmagtermesztés), ahol a külön engedélyezési eljárás magas költsége miatt nem kerülhetne forgalomba. Könnyített engedélyezési eljárás, illetve a kölcsönös elismerés biztosíthatja, hogy a vetőmagcég és a gazdálkodók hozzájussanak a legmodernebb növényvédelmi alkalmazásokhoz. Ha ez nem történik meg, előfordulhat, hogy egyes kisebb növények és termelési módok nem jutnak hozzá a megfelelő növényvédelmi kezelésekhez, ezért természetük gazdaságtalanra válik. Ezeket a termékeket szintén csak jóval bizonytalanabb származású importtal lehet helyettesíteni. Ezért ez már élelmiszerbiztonsági kérdés is. A teljes termelési lánc nyomon követése nélkülözhetetlen az európai fogyasztók magas minőségű élelmiszerekkel történő ellátásához.

Az Európai Parlament október végére fogja elkészíteni álláspontját, amit majd a Miniszterek Tanácsa elé terjeszt. A Tanács várhatóan 2008 tavaszán lesz kész az első jogszabály tervezettel. Ha a két jogalkotó testület között érdemi különbség van, akkor ezt követően még további egyeztetésekre lesz majd szükség. Mivel rendkívül sok forog kockán, az ESA a nemzeti szövetségekkel közösen tájékoztatja az Európa Parlament képviselőit a kérdés jelentőségéről. Az ESA által koordinált, összehangolt akció során azonos időben, azonos tartalmú üzenetek jutnak el az nemzeti és európai döntéshozókhoz.

GMO-határérték kialakítása konvencionális vetőmagtételben (AP küszöbérték)

Az ESA, az EuropaBio és több vetőmag cég közreműködésével közös lobbikampány indult. A kampány elsődleges célja az volt, hogy a Bizottságra és a tagállamokra gyakorolt megfelelő politikai nyomás hatására készüljön egy jogszabály-tervezet. Az év során számos lépés történt a szervezetek ügyvezetésén és tagjain keresztül. A témában több kiadvány és levél ment ki a tagállamok miniszterei, EP-képviselői és a Bizottság tagjai felé.

A központi üzenet az volt, hogy a zéró tolerancia, illetve a túl alacsony AP küszöbérték szignifikáns költségnövekedést jelent az európai vetőmagipar számára. Ezt az érvelést a Bizottság, és különösen annak Környezetvédelmi Főigazgatósága (DG ENVI), több esetben is megtámadta. Az iparág álláspontját igazolandóan egy független tanulmány készült a megfelelő AP küszöbérték kialakításának gazdasági hatásairól. A tanulmányt a tudományterület talán legismertebb szakértője dr. N. Kalaitzandonakes, a Missouri Egyetem professzora készítette. A

tanulmányt az európai szövetségek a Bizottság rendelkezésére bocsátották.

A tanulmány megerősítette az ESA által kialakított álláspontot, illetve tovább finomította azokat a gazdasági hatásokat és többlet terheket, amivel az európai szektornak a jövőben alkalmazkodnia kell. Az értekezés kiemelte azt az ESA által korábban hangoztatott véleményt is, hogy a kisebb vállalatok számára nehezebb lesz a határérték betartása, valamint magasabbak lesznek a többletköltségek is. Az európai vetőmagágazat jelenleg is jóval magasabb termelési költségekkel működik, mint versenytársai a világ különböző részein és különösen az USA-ban.

A jogszabály hiánya mellett a másik fő problémája a vállalatoknak, hogy az egyes tagországokban eltérő módon kezelik a kérdést. Olaszország, Ausztria, és Románia már megalkotta saját nemzeti jogszabályát. Azokban az országokban pedig, ahol nem létezik ilyen jogszabály az intézkedések a helyi hivatalnokok és bíróságok gyakorlata szerint történik. Az esetek ad-hoc elbírálása természetesen komoly bizonytalanságot okoz a szektornak. A Szövetség erről többször is részletes jelentést küldött a Bizottság számára az év folyamán.

Az ESA, az Europabio és a nemzeti szövetségek folyamatos nyomásának köszönhetően a DG ENVI a határérték kialakításának hatásait vizsgáló tanulmányt készít, mely a közeljövőben napvilágot lát. A tanulmány valószínűsíthetően újabb politikai vitát fog generálni, ami optimális esetben legkésőbb 6 hónap múlva egészen egy jogszabály-tervezet kialakításához vezethet. A tervezet ezután tárcaközi egyeztetésre kerül, amely során a Bizottság érintett főigazgatóságai (mezőgazdasági, nemzetközi kereskedelmi stb.) is véleményezik.

Az egyeztetések befejeztével a komitológiai eljárás során a szabályozó bizottság kísérletet tesz a javaslat beültetésére 2001/18/EK direktíva hatálya alá. Ha a Bizottságban a javaslat nem kapja meg a minősített többséget, akkor a Miniszterek Tanácsa elé kerül a döntés. Ha a Tanácsban sem sikerül határozni, akkor a Bizottság saját hatáskörében fogja bevezettetni.

Lényeges, hogy ha a jogszabályt 2008 végéig nem sikerül elfogadni, akkor 2010 előtt nem várható előrelépés, hiszen a 2009. év az EP parlamenti választásokkal és az új Bizottság kialakításával fog telni.

Kalászos és fehérjenövények szekció

Utántermesztett vetőmagok (farm-saved seed) – a gazdák tájékoztatása

A kalászos szekció munkájának évek óta legfontosabb tárgya az utántermesztett vetőmag, úgynevezett Farm Saved Seed (FSS) – kérdés. Ma az unió területén a vetésterületek csupán 50%-án használnak minősített

vetőmagot. Mivel nem minden országban működik hatékony rendszer a licencdíjak begyűjtésére, ez évente 65 millió euró veszteséget okoz a szektornak. Nagyon fontos a folyamatos kommunikáció a minősített vetőmag előnyeiről, a nyomon követhetőségről. Másrészt tudatosítani kell, hogy a felhasznált fajta növényfajta oltalomban részesített, ezért a gazdálkodókat számos kötelezettség terheli, beleértve a fajtahasználati díj megfizetését. Ennek érdekében a szekció a vetőmag zsákokon feltüntetendő az EU-ban egységesen használható szöveget dolgozott ki, amelyet a vásárláskor a felhasználónak el kell fogadnia.

„Ez a fajta növényfajta oltalomban részesített. A fajta utántermesztése nyilatkozattételre, valamint licencdíj megfizetésére kötelez. A nyilatkozattétel és a fizetés módja tagországonként eltérő. További információért, kérjük, forduljon a begyűjtést koordináló szervezethez vagy pedig a nemzeti vetőmag szövetséghez. Az így befolyt licencdíj a nemesítést, az új fajták kifejlesztését szolgálja”.

A vásárlási feltételek fenti módon történő közlését jelenleg minden tagország vizsgálja, hiszen a vonatkozó nemzeti jogszabályok eltérő módon rendelkezhetnek.

Jobb Szabályozás – Better Regulation

A másik jelentős kérdés az EU-jogszabályok és alkalmazásuk harmonizációja és egyszerűsítése a Bizottság ún. „Better Regulation” jogszabály-egyszerűsítési folyamatának keretében. A cél a vetőmag-minősítési költségek csökkentése és a szabályok egységes alkalmazása. Néhány tagországban az átruházott jogkörben történő minősítés feltételrendszere már kialakult, amely tulajdonképpen a vetőmagcégek és a hatóság közti felelősség megosztásán alapul. Cégek, illetve szakmaközi szervezetek által működtetett vetőmag-minősítő laborok dolgoznak hatósági ellenőrzés mellett. Az ilyen és ehhez hasonló alapelvek mentén kíván a szekció a további egyszerűsítés és a költségek csökkentés irányába hatni.

30 tonnás vetőmagtétel a hüvelyeseknél

2006 tavaszán a kalászos vetőmag-minősítési tétel nagyság 30 tonnára emelkedett. Az ESA javaslatot tett a Bizottság felé, hogy ez a lehetőség terjedjen ki a hüvelyesekre is (borsó, bab). A Bizottság az ügyben döntést csak akkor hozhat, ha az OECD ezt előzetesen formálisan is jóváhagyja. Az ESA-ISF közösen kérvényezte az OECD és ISTA szervezeteknél. Az ISTA megerősítette, hogy az ügyben illetékes szakértői csoportja foglalkozik a bab és borsó vetőmag-vizsgálati tételek 30 tonnára emelésével. A javaslat várhatóan a 2008-as ISTA közgyűlésen kerül majd előterjesztésre és 2009. január 1.-ével léphet hatályba. Az ISTA jóváhagyását követően kerül a kérdés az OECD, majd pedig az EU bizottsága elé.

Ruthner Szabolcs

RENDELETEK

A szántóföldi növények és zöldségfélék referencia áráiról

Az FVM közzé tette honlapján a nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről szóló 2006. évi LXXXVIII. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 88/2006. (XII.28.) FVM rendelet 3.§-ához kapcsolódóan az egyes szántóföldi növények és zöldségfélék referencia árait, melyeket a tárgyévi hozamértéknél kell figyelembe venni.

112/2007. (X. 6.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból ültetvények korszerűsítéséhez, telepítéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 75/2007. (VII.27.) FVM rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/134. szám)

113/2007. (X. 10.) FVM rendelet

a 2007. évben tavaszi fagykárt szenvedett mezőgazdasági termelők kárenyhítéséhez biztosítandó többlettámogatás feltételeiről. (Magyar Közlöny 2007/135. szám)

117/2007. (X.10.) FVM rendelet

egyes növényegészségügyi vizsgálatok költségeinek támogatásáról

A támogatás célja a minőségi és magas biológiai értékű vetőmag és szaporítóanyag előállítás, valamint a fajtafenntartás növény-egészségügyi biztonságának növelése. Az intézkedés lehetőséget nyújt a 165/2004/FVM növény-egészségügyi díjtétel rendelet 3. számú melléklete I. fejezetének 1–7 pontjában és a III. fejezetében meghatározott vizsgálatok szolgáltatási díjának 80%-os mértékű támogatására. A támogatás csak a rendelet hatálya lépését követően (2007. október 11.) kiállított számlákra érvényes. A 2007-re vonatkozó kérelmek valamennyi vizsgálat esetében 2007. október 31-ig nyújthatók be. (Magyar Közlöny 2007/135. szám)

2007. évi CXIV. törvény

az agrárgazdaság fejlesztéséről szóló 1997. évi CXIV. törvény módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/136. szám)

122/2007. (X. 19.) FVM rendelet

a 2004. évi nemzeti hatáskörben nyújtott agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének feltételeiről szóló 25/2004. (III. 3.) FVM rendelet hatályon kívül helyezéséről és az ezzel összefüggő átmeneti rendelkezések megállapításáról. (Magyar Közlöny 2007/141. szám)

123/2007. (X. 19.) FVM rendelet

a nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről szóló 2006. évi LXXXVIII. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 88/2006. (XII. 28.) FVM rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/141. szám)

124/2007. (X. 20.) FVM rendelet

a zöldség-szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 50/2004. (IV. 22.) FVM rendelet módosításáról. (Magyar Közlöny 2007/142. szám)

A módosításokat az alábbi okok indokolták:

- a Bizottság 2006/124/EK irányelvben foglalt változások átvezetése,
- a korábbi jogharmonizáció és a rendelet megjelenése óta szerzett tapasztalatok egyeztetett korrigálása,
- a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről szóló 274/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet szerinti hatásköri és névhasználati változások érvényesítése.

A rendeletben nem található olyan módosítás, ami lényegi többlet lehet (anyag, adminisztrációs) jelentene a szektor számára. A legtöbb módosítás valóban az eredeti rendeletben lévő elírásokat, félrefordításokat javítja és pontosítja. Ha mérleget kell vonni, akkor inkább apróbb pozitív változásokról lehet beszélni.

Az európai kukoricatermesztés aktualitásai, a CEPM lobbitevékenységének tükrében

Az Európai Kukorica Termesztők Szövetsége /CEPM/ az idén szeptember 18-án Tours-ban tartotta éves közgyűlését. Az eseményen a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanácsot Takács Géza VSZT elnök és CEPM elnökségi tag, valamint Ruthner Szabolcs /titkárság/ képviselte. Az ülésen a napirendi pontok szerint meg tárgyalásra kerültek az ágazat legégetőbb kérdései.

Nemzetközi és európai helyzet

A mezőgazdaság helyzete és megítélése úgy fest visszatér jelentőségéhez, méltó helyére, a növekvő igényeknek és a kismértékben csökkenő készleteknek, valamint a klímaváltozásnak is köszönhetően. Jelenleg a legfontosabb cél az élelmiszer, takarmány és ipari igények kielégítése.

Ha a **világon** kialakult helyzetet nézzük, akkor az tapasztalható, hogy a kukorica termőterület elérte a 150 millió hektárt, a termésmennyiség pedig a 750 millió tonnát. Mindkét érték a valaha elért legmagasabb, ezzel a kukorica megerősítette pozícióját, mint a legnagyobb területen termesztett növény. Másrésztől a 760 millió tonnás fogyasztás szintén történelmi magasságokat ért el, ami 40 millió tonnás növekedés az előző évhez képest. A világkereskedelemben „megmozgatott” kukorica mennyisége elérte

a 86 millió tonnát, közben az átmenő készletek visszaestek 86 millió tonnára, ami 40 napos fogyasztási szintnek felel meg. Az árak folyamatosan növekedtek, aminek végleges mértéke nagymértékben függ majd az amerikai kontinens terméseredményétől, hiszen az adja a világ termelésének 53%-át.

Európát tekintve a helyzet meglehetősen bizonytalan. 8.5 millió hektár termőterület és kismértékű növekedés a terméseredményekben (56 millió tonna, 6,5 t/ha) volt prognosztizálható. Azonban főként a közép-kelet Európában tapasztalható aszály és hóhullám, meglehetősen keresztül húzta a számításokat. Az ülés időpontjában még sok a kérdőjel a 2007/2008 piaci kilátásokat illetően. Ez a bizonytalanság számos olyan tényezőtől adódik, melyek alakulása előre még nem látható (2007 amerikai termés, argentin és a brazil kukorica versenyképessége, fuvarozási költségek, euró/dollár árfolyam, GMO helyzete).

A CEPM-nek egyik feladata, hogy közvetlen kapcsolatban kell lennie az elemzéseket készítő európai intézettel, valamint a tagszövetségektől származó információk alapján kommunikálnia kell a saját eredményeit is annak érdekében, hogy

- az alapvető piaci folyamatok megismerhetők legyenek,

- meghatározza az áremelkedések lehetséges okait (a fogyasztás emelkedése, a kalászos gabonatermesztési deficit, növekvő szállítási költségek, tárolási politika) és elemezze őket,

- a termelői kapacitás és a fogyasztói igények összhangba hozhatók legyenek a következő eszközök felhasználásával: technológia (növényvédelem, öntözés, új módszerek), piacszabályzás (intervenció, import kvóták, terület pihentetés mértéke), stb.

A Közös Agrárpolitika (KAP) felülvizsgálata /Health Check/

Ez év áprilisában a CEPM elnökségi ülésén meghívott vendégként részt vett Mr. Daniele Bianchi az EU Mezőgazdasági Bizottságának tagja. Az alkalommal élve a CEPM világossá tette álláspontját a 2008/2009-ben esedékes felülvizsgálattal kapcsolatban

Nem engedhető meg az idő előtti reform!

A CEPM azt kívánja, hogy a felülvizsgálat valóban csak értékelés legyen, és ne burkolt reformot eredményezzen. Az európai kukoricatermesztők számára a legfontosabb a folytonosság és a kiszámíthatóság.

A támogatási feltételek egyszerűsítése!

A CEPM azt kívánja, hogy feltételek kialakítása realisztikus és egyben pragmatikus legyen és ne növelje tovább a gazdák terheit (adminisztratív, több ellenőrzés, növekvő problémák).

A piacszabályzó eszközök megtartása!

A CEPM küzdött az intervenciórendszer fenntartásáért és továbbra is harcolni fog azon piacszabályzó eszközök fenntartásáért, melyek biztonsági hálót képeznek a kukoricatermesztők számára. Nem fogja karba tett kézzel nézni, hogy ezeket az eszközöket egymás után megszüntetik.

A közvetlen támogatások tovább már ne csökkenjenek

A CEPM ellenez minden olyan törekvést, ami a kötelező moduláció¹ erősítését célozza.

Intervenció: CEPM siker- a mechanizmus fennmaradhat

A szervezet ellenezte a kukorica intervenciórendszer eltörlését és továbbra is kiáll a rendszer működtetése mellett. A CEPM tevékenyen részt vett a kérdéssel foglalkozó DG AGRI (EU Mezőgazdasági Főigazgatóság) különböző munkacsoportjának ülésein. A szervezet álláspontja közben igazolódott, hiszen az interven-

¹ Mezőgazdasági termelési támogatások átalakítása vidékfejlesztési támogatásokkal

1. táblázat									
Európai kukorica termeszto teruletek									
Ország	szemes (ha)			siló (ha)			Összesen (ha)		
	2006	2007	06/07 %	2006	2007	06/07 %	2006	2007	06/07 %
Németország	400,000	380,000	-5%	1,345,000	1,470,000	9.3%	1,745,000	1,850,000	6%
Ausztria	165,000	170,000	3%	80,000	80,000	0%	245,000	250,000	2%
Belgium	55,000	55,000	0%	160,000	160,000	0%	215,000	215,000	0%
Dánia	0	0	0%	136,000	140,000	2.9%	136,000	140,000	2.9%
Spanyolország	355,000	350,000	-1.4%	86,000	90,000	4.7%	441,000	440,000	-0.2%
Franciaország	1,465,000	1,440,000	-1.7%	1,375,000	1,360,000	-1.1%	2,840,000	2,800,000	-1.4%
Görögország	190,000	200,000	5.3%	5,000	5,000	0%	195,000	205,000	5.1%
Írország	0	0	0%	15,000	15,000	0%	15,000	15,000	0%
Olaszország	1,110,000	1,000,000	-9.7%	275,000	275,000	0%	1,383,000	1,275,000	-7.8%
Luxemburg	0	0	0%	10,000	10,000	0%	10,000	10,000	0%
Hollandia	20,000	20,000	0%	218,000	215,000	-1.4%	238,000	235,000	-1.3%
Portugália	100,000	115,000	15%	54,000	55,000	1.9%	154,000	170,000	10.4%
Egyesült Királyság	2,000	2,000	0%	138,000	138,000	0%	140,000	140,000	0%
Svédország	0	0	0%	7,000	10,000	42.9%	7,000	10,000	42.9%
Magyarország	1,220,000	1,065,000	-12.7%	90,000	255,000	x 3.2	1,310,000	1,320,000	0.8%
Litvánia	2,000	7,000	x 3.5	18,000	18,000	0%	20,000	25,000	25%
Lengyelország	303,000	295,000	-2.6%	357,000	320,000	-10.4%	660,000	615,000	-6.8%
Cseh Köztársaság	90,000	105,000	16.7%	185,000	180,000	-2.7%	275,000	285,000	3.6%
Szlovákia	155,000	160,000	3.2%	85,000	80,000	-5.7%	240,000	240,000	0%
Szlovénia	40,000	42,000	5%	26,000	28,000	7.7%	66,000	70,000	6.1%
Bulgária	350,000	350,000	0%	30,000	30,000	0%	380,000	380,000	0%
Románia	2,480,000	2,470,000	-1.4%	25,000	30,000	20%	2,505,000	2,500,000	-0.2%
EU-27 összesen	8,500,000	8,225,000	-3.2%	4,720,000	4,965,000	5.2%	13,220,000	13,190,000	-0.2%

ciós készletek a minimálisra csökkentek és egyáltalán nem növekedett már kezelhetetlen szintre, amit a Bizottság valószínűsített. A szervezet erőfeszítései eredményesek voltak, hiszen az erős politikai nyomás ellenére kompromisszumos megoldás született, és ami a legfontosabb, sikerült fenntartani a mechanizmust. Az elkövetkező három évben a mennyiségek folyamatosan csökkennek ugyan, de a mechanizmus fennmaradhat és szükség esetén újraindítható.

WTO tárgyalások, a kukoricatermesztés védelme az Unió határon

A kérdés jelentőségének és súlyának megfelelően a szervezet komoly erőfeszítéseket tesz, hogy megvédje az Unió kukoricát a harmadik országból származó importtól. A szervezet folyamatosan emlékezteti a Bizottságot a határok védelmére és megpróbál enyhíteni minden olyan törekvésen, ami az importvámok csökkentését tűzi ki célul. Az intervenció tárgyalásokkal párhuzamosan (intervenció ár meghatározása nélkül, a vám kalkuláció nem lenne lehetséges) a Bizottság kifejtette azon véleményét, hogy fel kívánja újítani a kukoricával kapcsolatos tárgyalásokat a WTO keretein kívül is. A CEPM ellenzi és nem találja igazolhatónak, mivel a WTO tárgyalások már elkezdődtek, ezért kockázatos lehet az EU számára. Ez az ellenállás meghozta a gyümölcsét, hiszen eredetileg ezt a kérdést ősszel tárgyalta volna a Bizottság, de ez nem történt meg. Mindezeket túl a CEPM éberrel figyeli a Mercusor országokkal történő bilaterális tárgyalásokat.

Kukoricabogár európai program

2005 júniusában kezdődött, 13 európai kutatóintézet közreműködésével egy kutatási program a Diabroticával szembeni védekezés elősegítése érdekében. A kutatás célja, hogy konkrét ajánlásokat tegyen a Bizottság felé, azzal kapcsolatban milyen intézkedéseket szükséges tenni a kártevők visszaszorításának érdekében. A 27 tagországban a fertőzés mértékét illetően eltérő a helyzet. A konzorcium munkájában a CEPM-AGPM felelős az eredmények kommunikációjáért. A kutatási eredmények a program Internetes weboldalán folyamatosan, nyomtatott formában pedig 2007. december végén lesznek elérhetők.

GMO továbbra sincs egyértelmű egységes szabályozás

Míg a GMO termesztés folyamatosan növekszik egyes kontinenseken (Észak és Dél-Amerika, Afrika, Ázsia), addig a helyzet továbbra is zavaros EU és tagországi szinten egyaránt, ami szabályozást, politikát és a médiát illeti.

A Bt kukorica termesztése Franciaországban ugyan megkezdődött, és a területek folyamatosan növekednek, a kérdést politikai és társadalmi téren továbbra is szenvedélyektől fűtött viták uralkodják, amely kiszámíthatatlan feltételeket teremt.

Az összes GM kukoricatermesztő ország 2006-ban növelte a területeit. Az egyedüli kivé-

2. táblázat
Európai GM kukorica termesztés (ha)

EU összes	92 000	+ 50 %
Spanyolország	60 000	+ 5 %
Franciaország	22 500	x 4,5
Cseh Köztársaság	5 000	x 4
Németország	2 500	x 2,5
Portugália	2 000	+ 50 %
Szlovákia	> 1 000	x 3
Románia	300	2006-ban 0

Forrás: CEPM

3. táblázat
Európai csemegekukorica terület (ha)

Ország	2006	2007	06/07 %
Németország	1 100	1 500	36 %
Spanyolország	2 800	3 000	7 %
Franciaország	23 000	25 300	10 %
Magyarország	28 000	32 000	14 %
Olaszország	4 500	4 500	0 %
Lengyelország	4 000	5 000	25 %
Szlovákia	1 900	2 000	5 %
EU-27 összes	65 300	73 300	12 %

Forrás: CEPM

4. táblázat
Európai kukorica vetőmagtermesztő terület (ha)

Ország	2006	2007	06/07 %
Németország	2 400	2 150	-10 %
Ausztria	5 000	5 000	0 %
Bulgária	700	1 000	43 %
Spanyolország	500	500	0 %
Franciaország	38 800	47 000	21 %
Magyarország	19 600	23 000*	17 %
Olaszország	2 900	3 500	21 %
Lengyelország	2 500	2 750	10 %
Cseh Köztársaság	1 000	1 500	50 %
Románia	6 200	15 000	x 2,4
Szlovákia	2 700	3 500	30 %
Szlovénia	100	100	0 %
EU-27 összes	82 400	105 000	27 %

Forrás: CEPM* elvetett terület

tel Ausztrália volt, ahol a rendkívüli szárazság ezt nem tette lehetővé. A 22 ország közül az egyetlen új belépő Szlovákia volt 30 ha területtel, amit idén 1.000 ha-ra növelt. Nyolc országban található a területek 88%-a (USA, Argentína, Brazília és Kanada).

A növény biotechnológia értéke (vetőmagok és technológia költség) 6,1 milliárd dollárral emelkedett, ez 16%-a növényi termékeknek (38,5 milliárd dollár) és 21%-a a vetőmagoknak (31 milliárd dollár).

Az EU hatékony szabályzással rendelkezik, ami GM termékek fogyasztásra történő engedélyezését illeti. 2003 és 2006 között a rendszer jól működött, azonban 2006 januárja óta újabb engedélyezés nem történt. Jelenleg az EU-ban 47 fajta GM kukorica termesztése lehetséges. A hibridek száma, ha kismértékben is, de évről-évre emelkedik. Az EU közös fajtakatalógusára felkerülő fajtákat döntően Spanyolországban és Franciaországban ismerik el, de történt már fajtaelismerés Németországban is.

Jelenleg hat tagország rendelkezik hatályos koegzisztencia jogszabállyal (Ausztria, Dánia, Magyarország, Portugália, Csehország és Szlo-

vákia). Nyolc további tagország küldte el az Európai Bizottság számára jogszabály-tervezetét, azonban ezekben az esetekben döntés még nem született.

A Bizottság kinyilatkoztatta azon szándékát, hogy harmonizálni kívánja a különböző tagországi koegzisztencia szabályokat. Mostanában jött létre az Európai Koegzisztencia Iroda. Az iroda célja, hogy olyan ajánlásokat dolgozzon ki, aminek alapján a harmonizáció megvalósítható. A CEPM a COPA-COGECA szervezeten keresztül kapcsolódik be a munkába.

Végezetül számos próbálkozás ellenére, amit 1999-ben több civilszervezettel közösen a CEPM végzett, továbbra sincs GMO határérték a konvencionális vetőmagban. A határérték hiányában a vetőmag-előállítási költségek folyamatosan növekedni fognak, ahogyan a GMO termesztés egyre nagyobb területeken folyik. A szervezet továbbra is kiáll és hangsúlyozza az ésszerű határérték felállítását.

Mycotoxinok: CEPM a következő határértékekért küzd

A kukoricában és a kukoricából előállított termékekben a végleges fuzáriumtoxin még nem került kialakításra. A CEPM olyan határértékek kialakítását tűzte ki célul, amely technikailag még kezelhető, de nem kockáztatja a fogyasztók egészségét.

A 2006/2007 évet a szervezet annak szentelte, hogy sikerüljön felújítani a tárgyalásokat a maximálisan megengedhető szint kialakításával kapcsolatban.

CEPM továbbra is lobbizik a kedvező értékek kialakításáért (a fumonizin esetén 4000 ppm a cél, szemben a javasolt 2000 ppm-el, míg a Zearalenon esetén 350 ppm a Bizottság által javasolt 200 ppm-el szemben). A kötelezettség bevezetését sikerült kitolni 2007 október 1-jéig, illetőleg a keményítő célú kukoricában a határérték még egyelőre nem kerül bevezetésre. A CEPM azt is elérte, hogy a csemegekukoricára egyelőre ne legyenek alkalmazhatók a fuzárium toxinokra vonatkozó előírások.

Csemegekukorica: Thaiföld elmarasztalva

Az EU tagországaiba történő olcsó thaiföldi csemegekukorica exporttal szemben néhány feldolgozó kiegészítve a CEPM-el antidömping eljárást indított az Európai Bizottságnál. Az ügyet a feldolgozók megnyerték ezért thaiföldi kukorica ismételt vámköteles termék lett.

A thaiföldi külkereskedő cégek tiltakozás ellenére a szabályozást 2007 júniusi felülvizsgálatot követően megerősítették, ezért az antidömping vámtarifa továbbra is érvényben van.

A thaiföldi kukorica export 2006-ban ugyan 13%-al növekedett, de az EU felé irányuló kiszállítások 10%-al visszaestek. Ez számszerűsítve azt jelenti, hogy míg 2005-ben 42.000 tonna addig 2006-ban már „csak” 36.000 tonna csemegekukorica érkezett az EU-ba. Ennek köszönhetően a csemegekukorica vetésterületek szinte mindenhol emelkedőben vannak (3-4. táblázat).

Ruthner Szabolcs

Vetőmagkörkép a francia piacról

Kukorica

Az idei évben a kukorica és a búza volt a két legjövődélmezőbb növény a gazdálkodók számára Franciaországban. Amennyiben ez a magas kukoricaár kitart legalább a jövő évi betakarításig, akkor egy igen erőteljes kukorica területnövekedéssel (+100.000 ha) lehet számolni.

A teljes kukoricatermesztő terület 2.846.000 ha, ami 1,1%-os csökkenés a 2006-os évhez képest.

A francia agrárminisztérium felmérése szerint 1.360.000 ha a siló kukorica, amely 14.000 ha-al kevesebb, mint tavaly volt.

Az idei kukorica vetőmag-szaporító terület 48.473 ha, ami 21%-al több a tavalyi 40.024 ha-tól. Ez az erős növekedés többek között a jó francia bel- és exportértékesítéssel magyarázható.

A 48.473 ha-ból 1.513 ha a bázisvetőmag szaporító terület, ami mindössze 22,3%-al több, mint 2006-ban volt. Mint minden évben inkább a szaporítható fajták száma (1.871) nő, mint a szaporító terület, 2006-ban is 26%-os volt az emelkedés 2005-höz képest.

A GM kukorica vetőmag-szaporítás 374 ha helyett idén, már 650 ha-on folyt, ez 74%-os növekedés. Ezen GM-termékek célsországi elsősorban Spanyolország és a belső piac, Franciaország.

Gyep- és takarmányfüvek

A klimatikus viszonyok és az aratási nehézségek ellenére a 2007-es termés az elmúlt 20 év átlagának megfelelő. A vetőmag-szaporító terület 2,5%-al csökkent 2006-hoz képest, mely fajták szerint lebontva igen változatos képet mutat:

Takarmányfüvek esetében:

- +15% csomós ebír
- +11% csenkesz (takarmány)
- -16% angolperje (takarmány)
- -24% olaszperje
- +9% hibrid perje
- +16% lucerna
- -6% réti lóhere
- a takarmánybikköny változatlan

Gyepfüvek esetében:

- -21% csenkesz (gyep)
- -16% angolperje (gyep)
- -28% vörös csenkesz

A klimatikus viszonyok drasztikusan befolyásolták a vetőmagtermést. Először az áprilisi szárazság, ami visszafordíthatatlan károkat okozott, majd következett egy nagyon csapadékos periódus, amikor a szűnni nem akaró esőzések és ennek következtében fellépő betegségek okoztak károkat. A jelentések szerint a betakarítás a várthoz képest 60–70%-os lesz, de a pesszimistább becslések az 50%-os kiesést sem tartják irreálisnak.

A 2005–2006. évi franciaországi eladások a gyep- és takarmányfüvek esetében elérték az 56.800 tonnát, ami kb. 1%-os növekedés a 2004–2005 évhez képest (2003–2004-ről a visszaesés 2004–2005-ben több mint 14% volt!).

Ezen vetőmagok exportja szintén emelkedett 22.100 tonnáról 23.700 tonnára, ez +7,2%-os növekedés. Az import viszont 36.100 tonnáról 32.400 tonnára csökkent, ami 10,2%-al kevesebb importot jelent.

Az export növekedésével és az import csökkenésével a deficit 14.000 tonnáról 8.700 tonnára mérséklődött.

Az import 82%-a az EU-25-ből származik, melyből a 10 új tagország csak 3-5%-kal részesedik. A legnagyobb szállító Dánia, de jelentős még Hollandia és Németország is. Az Unió kívüli államok közül a franciák Új-Zélandtól és az USA-tól importálnak jelentősebb mennyiségben. A francia export főként Olaszországba, Németországba és Spanyolországba irányul.

Repce

A repce Franciaországban nem zárt túl jó évet 2007-ben, mintegy 5-10%-os a termés-kiesés 2006-hoz képest. Az idei repce termésátlag 2,95 t/ha, ami messze elmarad a tavalyi 3,68 t/ha-tól. Ennek a jelentős eltérésnek az okai a következő dolgokra vetíthetők vissza:

- vetéskori problémák (túl száraz idő),
 - túlságosan enyhe tél megzavarta a repce vegetációs ciklusát,
 - szklerotínia korai megjelenése,
 - szélsőséges áprilisi hőmérséklet és szárazság,
 - a vegetációs ciklus végén erős fertőzések, főleg szklerotínia és lisztharmit,
 - késői virágzás.
- 2007-ben 1.572.000 ha-on termesztettek repcét, ami

12%-al, 170.000 hektárral több, mint a 2006-os 1.402.000 ha.

Napraforgó

Az összes napraforgó terület 2006/2007-ben 536.000 ha, amely 17%-al kevesebb az előző évi 644.000 hektárnál.

2007-ben a napraforgót elég korán elvetették, viszont az áprilisi szárazság késleltette a kelést.

Mint az előző két évben idén is jelentős károkat okoztak a varjak. Volt olyan terület is, ahol újravetésre volt szükség. Majd egy hosszabb esős periódus következett, ami buja növényállományt eredményezett, ám a termést illetően, ez nem a legkedvezőbb faktor. A termésátlag viszont így is – az előrejelzések szerint – meghaladja a 2,55 t/ha-t, ami a 2000-es rekord volt, így valószínűleg a 2007-es termésátlag az elmúlt évtized legjobbjára lesz.

A termésátlag mellett a napraforgó ára is kimagasló volt, ami a közép- és kelet-európai országokban fellépő hiánynak tudható be.

A napraforgó vetőmag-szaporító terület is rekord nagyságú, 9.200 ha, 380 ha-al több, mint 2006-ban.

Szója

Mint korábban már megírtuk a szójaterületek jelentősen (kb. 7.000 ha) csökkentek a tavalyi évhez képest. A tavaszi kultúrákhoz hasonlóan a szója szépen kikelt a vetéskori nagy szárazság ellenére.

A vetőmag-eladás csökkent, ez a franciaországi értékesítésre és az exportra is egyaránt igaz.

Borsó

Mint előző számunkban már említettük a franciaországi borsó vetésterület tovább csökkent. A minősített vetőmageladás is igen jelentős, mintegy 37 %-os csökkenést könyvelhet el ez a szektor az idén. Míg tavaly ez 23.750 tonna volt, addig idén 15.000 tonnával számolnak a szakértők. Ez nemcsak a területcsökkenéssel magyarázható, hanem a minősített vetőmaghasználatlaltal is, mivel a felújítási arány is évről évre kedvezőtlenebb.

Lóbab

A lóbab vetésterülete is csökken. A tavalyi 78.000 ha helyett idén kb. 28 %-al kisebb területen, 56.000 hektáron termesztettek lóbabot Franciaországban.

A minősített lóbabvetőmag értékesítés a 2006–2007-es gazdasági évben 3.500 tonna, ami 36 %-os csökkenés az előző évhez viszonyítva. Itt is, akárcsak a borsó esetében a felújítási arány kedvezőtlen alakulá-

A piac alakulása Franciaországban

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Terület (ezer ha)						
Szemes kukorica	1 831	1 685	1 822	1 658	1 503	1 486
Siló kukorica	1 410	1 586	1 406	1 384	1 374	1 357
Összes kukorica	3 241	3 271	3 228	3 042	2 877	2 843
Értékesített vetőmag (1000 kiszerelés)*	5 915	6 035	6 050	5 650	5 250	5 200

* kiszerelés = 50.000 szem forrás: Semences et progrès n133

sa van hatással az értékesítési mutatók negatív tendenciájára.

A vetőmag-szaporító terület csökkenése nagyon jelentős, mintegy 1.000 hektárral kevesebb, mint tavaly volt. Az előző évben 2.405 hektár volt a szaporító terület, idén már csak 1.400 hektár, ami 42 %-os csökkenés.

Len (textil) és ipari kender

A len franciaországi termesztő területe csak elenyésző módon csökkent a 2006-os évhez képest. 2006-ban a termesztő terület 76.000 hektár volt, addig idén 73.000 ha-on termesztettek len-t, ami 4 %-os csökkenés.

A kender vetőmag-előállító területe is újabb területcsökkenést könyvelhet el, 491 hektárról 437 hektárra csökkent.

Kalászosok

A kalászos területek növekedése nem haladja meg az 1%-ot sem, míg a vetőmag-eladások emelkedésének mértéke kb. 0,8%.

Össességében a kalászosok vetőmag-szaporító területe (a tavaszi gabonákkal együttesen) újabb, mintegy 1,7 %-al csökkent a 2006-os évhez viszonyítva. Ez a jelenlegi szaporító-terület az elmúlt 20 év eddigi legrosszabb adata.

Az őszi kalászosok szaporító területe ebben az évben 127.700 ha, ami 0,7%-kal kevesebb, mint 2006-ban volt. Ez az érték is egy újabb negatív rekord az őszi kalászosok „történetében”. A szaporító terület csökkentés és ennek következtében a vetőmaghiánytól való félelem vetőmagvásárlásra ösztönözte a gazdálkodókat, ami közrejátszott abban, hogy a minősített vetőmageladások a 2006–2007-es gazdasági évben 1%-os emelkedést mutattak.

Az őszi búza vetőmag-szaporító területe 0,9%-kal csökkent, ilyen gyenge értéket még sosem regisztráltak azóta, amióta kötelező a vetőmagok állami minősítése.

2006–2007-es adatok a legfrissebb jelentések szerint					
Fajta	Terület		Vetőmageladás		Felújítási arány
	(ha)	változás	mennyiség (t)	változás	
Őszi búza	4.872.000	+1.5%	346.000	+0.9%	Stabil, enyhe emelkedés (53%)
Őszi árpa	1.188.000	+0.8%	103.500	+2.7%	Enyhe javulás (76%)
Tavaszi árpa	521.000	+2.2%	58.000	+7.8%	Stabil (80%)
Durum búza	461.000	+1.8%	54.000	-4.8%	Csökkenés (76%)
Tritikálé	329.000	-0.6%	25.500	-1.9%	Enyhe csökkenés (65%)
Zab	65.000	+6.6%	4.200	+23%	Javulás (75%)
Tavaszi zab	41.000	-10.9%	2.750	-19%	Csökkenés (50%)
Kalászosok összesen	7.020.000	+1.1%	597.000	+0.8%	Stabil (63%)

forrás: Semences et progres n133

Gabona szaporító területek			
Fajta	Szaporító terület (ha)		
	2005	2006	2007
Őszi búza	82.266	79.506	78.805
Őszi árpa	21.508	22.051	22.282
Tavaszi árpa	14.922	14.917	13.652
Durum búza	17.299	16.926	16.601
Tritikálé	9.221	7.715	6.776
Zab	1.011	943	1.263
Tavaszi zab	1.328	1.226	1.015
Rozs	1.609	1.420	1.914
Tönkölybúza	92	89	85
Tavaszi búza	608	605	556
Rizs	369	187	235
Pohánka	285	351	247
összesen	150.518	145.936	143.431

forrás: Semences et progres n133

A hibrid búzák vetőmag-szaporító területe csak minimális mértékben (0,7%) csökkent, 2.736 ha-ról 2.718 ha-ra. A hibrid búzafajták 3,4%-ot képviselnek az összes fajtából, ez az érték pontosan ugyanannyi, mint 2006-ban volt.

A durum búza szaporító területe 1,9%-kal csökkent az idén.

Az őszi zab vetőmag-szaporító területe 34%-kal emelkedett az idén, két gyenge évet követően, hisz 2006-ban -7%-os, 2005-ben -46%-os volt a visszaesés. Ezért a 34%-os emelkedés

ellenére, a szaporító-terület nagysága 2007-ben még mindig a 2004-es érték alatt marad.

Két csupaszab fajta együttesen 108 ha-t foglal el a teljes szaporító területből, ami a 2006-os 33 ha-hoz képest jelentős emelkedés. Szaporító területnagyság szempontjából az első 5 fajta fekete zab. A fekete zab fajták a teljes zab kínálatból 74%-ban részesednek.

Az őszi árpa szaporító területe kb. 1%-al emelkedett. Az első 6 legkedveltebb fajta szaporító területe 38,7%-al részesedik az összes árpa szaporító területből, ez a 2006-os 40,5%, illetve a 2005-ös 42%-tól elmarad. A kétsoros árpa szaporító területe a teljes árpaterületből 38,7%, ami szintén kevesebb, mint az előző 3 évben volt. Ez a csökkenés a hatsoros árpa területei részesedésének növekedését eredményezte.

A rozs szaporító területe 35%-al emelkedett, ami kompenzálja az előző évi visszaesést. Ez a növekedés a hibridfajták területnövekedésének köszönhető, mivel területük 814 ha-ról 1.553 ha-ra emelkedett, ami 68%-os területnagybodást jelent.

A tritikálé újabb területcsökkenése elég jelentős, mintegy 12%-os, ami a 2004-es évhez képest már 29%-os (több mint az akkori terület 1/4-e) veszteséget jelent.

Horváth Zsolt

Pályázat

Magyar Agrárgazdasági Minőségi Díj 2008.

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázati felhívást tett közzé a 2008. évi Magyar Agrárgazdasági Minőségi Díj elnyerésére.

Preferált szakterületek:

- agrár-környezetvédelem;
- a bio-diverzitás védelme;
- az állatvédelem érvényesülése;
- a fenntarthatóság követelményeinek teljesülése;
- a minőségi termelés alapját szolgáló biológiai alapok előállítása, megtermelése;
- folyamatos, stratégiai jellegű minőségfejlesztés;
- az élelmiszerbiztonság magas színvonalú érvényesítése;
- egészséges táplálkozást elősegítő élelmiszerek fejlesztése, forgalmazása;
- a nyomon követhetőség magas szintű teljesítése.

A pályázatok benyújtásának határideje: **2007. november 12.**

A részletek megtekinthetők az FVM honlapján (www.fvm.hu)

Pályázati felhívás

mezőgazdasági termékek belső piacra irányuló tájékoztató és promóciós programjainak támogatására.

A támogatás célja:

Az Európai Unió mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeire, valamint azok előállításmódjára vonatkozó, belső piacra irányuló tájékoztató és promóciós programok támogatása.

A pályázók köre:

A támogatásra a program által érintett termékpályát képviselő az Európai Unió területén működő szakmai és szakmaközi szervezetek önállóan, illetve együttesen nyújthatnak be pályázatot.

A támogatásban részesíthető termékek, témakörök listája, valamint a pályázattal kapcsolatos egyéb tudnivalók megtekinthetők az FVM honlapján (www.fvm.hu)

Beérkezési határidő: 2007. november 30.

Tényleges vetőmagtermés közlése az MgSzH-val

Felhívjuk az érintett gazdálkodók figyelmét, hogy a szántóföldön alkalmasnak minősített vetőmagcélú állományok tényleges termését írásban kell bejelenteni az MgSzH-nak a következő határidőkkel:

Augusztus 15. Kalászosok (a rizs kivételével), repcefélék, borsó, bíborhere, fűmagszaporítás; **Október 20.** Hüvelyesek (borsó kivételével), répafélék, olajretek, mustár, gyógynövények, kétéves zöldségek;

November 20. Napraforgó, kukorica, rizs, cirok, herefélék, egyéves zöldségek, továbbá minden fel nem sorolt növény és dugványszaporítás esetében

A bejelentéshez szükséges formanyomtatvány és kitöltési útmutató megtalálható a Hivatal honlapján: www.ommi.hu. A kitöltött formanyomtatványt az illetékes **megyei MgSzH Vetőmagfelügyeleti Osztályának** kell küldeni.

Mezőgazdaság 2006

Megjelent a KSH *Mezőgazdaság 2006* c. kiadványa, az alábbi tartalommal:

- Az élelmiszergazdaság helye a nemzetgazdaságban
- Termelési tényezők
- A mezőgazdaság teljesítménye makrogazdasági mutatók alapján
- A termelés főbb jellemzői
- Értékesítés, felvásárlási és ráfordítási ár
- Külkereskedelem

A kiadvány letölthető a www.ksh.hu internetes oldalról.

AMC címváltozás!

Az FVM Agrármarketing Centrum Kht. 2007. június 1-jével új helyre költözött.

cím: 1042 Budapest, Árpád út 51-53.

postacím: 1325 Budapest, Pf.: 340.

telefon: 1-450-8800 • fax: 1-450-8801

e-mail: info@amc.hu • web: www.amc.hu

Napraforgó vetőmag-forgalmazási korlátozás Bulgáriában

Bulgária 2009. december 31-ig megtilthatja területén a szántóföldi növényfajok közös fajtajegyzékén felsorolt azon napraforgófajok vetőmagjának forgalmazását, amelyek esetében nem vizsgálták a szádor fajokkal (Orobanche spp.) szembeni ellenállóságot. Az erre vonatkozó Bizottsági Határozat (2007/329/EK) letölthető a www.vetomagtermektanacs.hu internetes oldal szakmai hírek menüpontja alól.

AKI kiadvány: Az élelmiszergazdaság külkereskedelme (2007. I – VI hó)

Az AKI Elektronikus Könyvespolcán a Statisztikai Információk között megjelent a fenti címmel egy tájékoztató az alábbi tartalommal:

- A kivitel és behozatal alakulása áruosztályok szerint

- Külkereskedelmi forgalom áruszerkezete

- A külkereskedelmi forgalom fontosabb országok szerint

- Agrár-külkereskedelem főbb termékcsoportok szerint

A kiadvány regisztráció után letölthető a www.akii.hu/ekpolc oldalról.

AKI tájékoztató az öntözésről

Az AKI Elektronikus Könyvespolcán a Statisztikai Információk között megjelent a Tájékoztató jelentés az öntözésről c. kiadvány, mely az öntözés aktuális helyzetéről ad tájékoztatást megyei részletettséggel. A kiadvány a megöntözött alapterület és a kiöntözött vízmennyiség adatai mellett a vízjogilag engedélyezett területek nagyságának a helyzetét mutatja. Az anyag regisztráció után letölthető a www.akii.hu/ekpolc oldalról.

Mezőgazdasági árak, 2007. augusztus

A KSH Gyorstájékoztatója szerint az agrártermékek termelőiár-szintje 2007. augusztusban 18%-

kal haladta meg a 2006 augusztusit. Ezen belül a növényi termékek árszínvonala 32,5%-kal növekedett. A gabonafélék termelői átlagára 65%-kal nőtt, míg az ipari növényeknél 7,1%-os ár-csökkenés volt. A zöldségfélék ára 6,3%-kal csökkent, ezen belül az uborka termelőiár-színvonala 9,5%-os ár-növekedést mutatott, a zöldpaprika ára pedig 11%-kal csökkent. A Gyors-tájékoztató letölthető a KSH honlapjáról (www.ksh.hu).

Tájékoztató termelői csoportok számára

Az FVM tájékoztatót adott ki a termelői csoportok számára, miszerint a Minisztérium a termelői csoportok árbevételének vizsgálata során figyelembe veszi a váratlan és elháríthatatlan külső okokból bekövetkező kieséseket is, így – a 81/2004. (V.4.) FVM rendelet értelmében – a 2007. évi aszálykár esetében is az elismerés szempontjából vizsgált árbevétel kiegészül a termelők igazolásain szereplő kárösszegekkel. A termelői csoportnak a kiesés igazolása érdekében össze kell gyűjtenie a tagok igazolásait és azok összegzését a 2007. évről készített jelentésben feltüntetni. A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 1/2007. (FVÉ 20.) számú, a 2007. évi nyári aszályról szóló közleményére is tekintettel a termelői csoportok aszály okozta igazolt árbevétel-kiesései nem veszélyeztethetik az elismerés fennmaradását.

AKI tájékoztató az őszi mezőgazdasági munkákról

Az AKI Elektronikus Könyvespolcán a Statisztikai Információk között megjelent a Tájékoztató jelentés az őszi mezőgazdasági munkákról (2007. október 11-i operatív jelentések alapján) c. kiadvány. Az FVM jelentőszolgálat keretében begyűjtött adatok az őszi mezőgazdasági munkákról (vetési, betakarítási eredmények növényfajonként) adnak tájékoztatást. Az anyag regisztráció után letölthető a www.akii.hu/ekpolc oldalról.

VETŐMAG SZÖVETSÉG SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS elérhetőségei

Cím: 1113 Budapest, Ábel Jenő u. 4/b.

Telefon: 06-1-332-5755 • Telefax: 06-1-302-6507

E-mail: vetomagt@hu.inter.net

Honlap: www.vszt.hu